

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

11.11 – МКР.1534 «С» 2022.10.21. 048. ПЗ

МОРОЗ ДМИТРО ІГОРОВИЧ

2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри банківської справи
та страхування

к.е.н., доцент

Вікторія КОСТИЮК

2022р.

ЗАВДАННЯ

ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТУ

Морозу Дмитру Ігоровичу

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітня програма Фінанси і кредит

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема магістерської кваліфікаційної роботи: «Управління прибутком в банку»

Затверджена наказом ректора НУБіП України № 1534 «С» від 21.10.2022р.

Термін подання завершеної роботи на кафедру

2023.11.06

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи: праці вітчизняних і зарубіжних вчених, нормативно-правові акти, періодичні видання, статистичні звіти НБУ, річні звіти АТ КБ «Приватбанк», та інтернет-ресурси.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ В БАНКУ.
2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ, РОЗПОДІЛУ ТА УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПАТ «ПРИВАТБАНК».
3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ БАНКУ.

Дата видачі завдання « 23 » жовтня 2022 р.

Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи

Вікторія КОСТИЮК

Завдання прийняв до
виконання

Дмитро МОРОЗ

РЕФЕРАТ

НУБІП України

Магістерська робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і переліку використаних джерел (57 джерел), включає 5 рисунків і 13 таблиць.

Основний текст магістерської роботи охоплює 65 сторінок тексту.

НУБІП України

Основною метою цього дослідження є визначення шляхів оптимізації процесу формування прибутку комерційного банку та його подальшого розподілу.

Об'єктом дослідження слугує формування, розподіл та управління прибутком АТ КБ «Приватбанк».

НУБІП України

Предметом дослідження – теоретичні і практичні аспекти управління прибутком банківського сектору України.

Методи дослідження. У магістерській кваліфікаційній роботі використано систему загальнонаукових і спеціальних методів. До загальнонаукових методів включено аналіз, аналогія, синтез і моделювання. Щодо спеціальних методів, використовуються порівняння, розрахунок відносних величин і їх відхилень. Особливо останні методи застосовуються для аналізу доходів банку, його витрат і прибутку.

НУБІП України

У першому розділі розглянута сутність банківського прибутку. В другому розділі проведено аналіз прибутковості АТ КБ «ПриватБанк» та підтверджена необхідність поліпшення управління діяльністю банку з метою максимізації прибутку. В третьому розділі пропонуються заходи щодо вдосконалення системи формування і розподілу прибутку комерційного банку, а також підвищення ефективності управління його діяльністю.

НУБІП України

Ключові слова: ПРИБУТОК, ДОХІД, ВИТРАТИ, КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК, БАНКІВСЬКА СИСТЕМА, ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ.

НУБІП України

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ В БАНКУ	9
1.1. Сутність, види та значення прибутку комерційного банку	9
1.2. Джерела формування та розподілу прибутку банку	15
1.3. Методичні підходи до аналізу прибутку комерційного банку	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ, РОЗПОДІЛУ ТА УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	25
2.1. Аналіз прибутковості банківських установ в Україні	25
2.2. Факторний аналіз прибутку досліджуваного банку	32
2.3. Оцінка ефективності управління діяльністю банку	41
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ БАНКУ	48
3.1. Адаптація зарубіжного досвіду підвищення прибутковості банків в Україні	48
3.2. Рекомендації щодо покращення прибутковості банківських установ в Україні	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	78
ДОДАТКИ	83

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВСТУП

Банківська система є однією з ключових і невід'ємних складових української економіки. Банки проводять операції з грошовими розрахунками, надають фінансування підприємствам і виконують функцію посередників у розподілі капіталу та інших важливих заходів. Це призводить до значного покращення ефективності вітчизняного виробництва і сприяє підвищенню продуктивності праці.

Фінансовий стан будь-якого комерційного банку є складним поняттям, яке може відображати систему показників, що характеризують розміщення, використання і наявність фінансових ресурсів. Банківська система також виступає як важлива складова державної економічної системи, забезпечуючи прозоре і стабільне функціонування банків, передусім.

У сучасних умовах між комерційними банками, які є економічно незалежними та юридично самостійними організаціями, спостерігається справжня конкурентна боротьба на ринку банківських послуг. Ця ситуація обумовлена бажанням кожного банку залучати більше клієнтів та кредитних ресурсів, а також вигідно розміщувати їх. Банки, завдяки своєму комерційному статусу, мають певну ступінь самостійності у відношенні до кредитних ресурсів, зокрема у визначенні умов і термінів їх залучення, розміщення та напрямків використання. Це призводить до постійного розширення спектру банківських послуг і покращення їх якості. Усе це відображає стратегію кожного банку на досягнення прибутку та максимізацію його обсягів.

Багато вчених, як вітчизняних, так і зарубіжних, віддали і продовжують приділяти велику увагу цій проблемі. До числа таких вчених належать О.А. Криклій, М.Я. Коробів, М.Д. Білик, О.В. Васюренко, К.О. Волохата, К.Ф. Ковальчук, А.М. Герасимович, К.Ф. Черкашина, О.В. Крухмаль, В.В. Коваленко, В.І. Міщенко, та інші. У своїх дослідженнях всі вони приділяли

значну увагу питанням прибутку банку, зосереджуючись на його формуванні та розподілі.

І незважаючи на те, що вже було проведено значну кількість наукових досліджень у цій галузі, обрана тема залишається дуже актуальною і на даний момент. Банківська система і доходи, які отримують окремі банки, піддаються постійному впливу різних факторів і змінюються дуже швидко. Тому важливо постійно аналізувати отримані прибутки, методи їх формування і розподілу, а також досліджувати нові можливості у цьому напрямку. Це пояснює актуальність обраної теми дослідження.

Основною метою цього дослідження є визначення шляхів оптимізації процесу формування прибутку комерційного банку та його подальшого розподілу. Для досягнення цієї мети планується аналізувати теоретичні аспекти, а також провести оцінку та аналіз практичних аспектів даної проблематики.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити такий перелік завдань:

- дослідити сутність та основні види прибутку банківських установ;
- визначити джерела формування та розподілу прибутку комерційних банків;
- розглянути методи аналізу банківського прибутку;
- провести аналіз прибутковості українських банківських установ;
- проаналізувати прибуток досліджуваного банку на основі його річних фінансових звітностей;
- оцінити ефективність управління діяльністю досліджуваного банку;
- розробити рекомендації, стосовно можливих методів покращення прибутковості банківських установ України;
- знайти шляхи підвищення ефективності управління діяльністю досліджуваного банку.

Предмет дослідження – теоретичні і практичні аспекти управління прибутком банківського сектору України.

Об'єктом дослідження слугує формування, розподіл та управління прибутком АТ КБ «Приватбанк».

Дослідження базується на застосуванні загальнонаукових і спеціальних методів. До загальнонаукових методів включено аналіз, аналогія, синтез і моделювання. Щодо спеціальних методів, використовуються порівняння, розрахунок відносних величин і їх відхилень. Особливо останні методи застосовуються для аналізу доходів банку, його витрат і прибутку.

Для даного дослідження використовується інформаційна база, яка включає в себе роботи вітчизняних та іноземних вчених, нормативно-правові акти, періодичні видання, статистичні звіти Національного банку України, річні звіти АТ КБ "Приватбанк" та веб-ресурси.

Магістерська робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і переліку використаних джерел (57 джерел), включає 5 рисунків і 13 таблиць.

Основний текст магістерської роботи охоплює 65 сторінок тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ В БАНКУ

НУБІП України

1.1. Сутність, види та значення прибутку комерційного банку

Безсумнівно, головною метою економіки в сучасному світі є досягнення прибутку, оскільки це визнається основним завданням у будь-якій економічній діяльності.

Прибуток служить основним стимулом для роботи будь-яких комерційних організацій, включаючи комерційні банки. У збільшенні цього показника зацікавлені не лише банк, а і його партнери, вкладники, працівники, акціонери та держава. Для банку це відкриває можливості для розширення сфери діяльності, формування або поповнення резервів, підвищення якості послуг і багато іншого [1]. Паєвики та акціонери розглядають банківський прибуток як джерело виплат дивідендів. Вкладники також зацікавлені в прибутку банку, оскільки його розмір свідчить про надійність їхніх вкладів. Держава, з свого боку, також має інтерес в надійності фінансових установ, але позитивний вплив збільшення прибутку банку виявляється у збільшенні податкових надходжень до державних фондів від банківської діяльності.

Поняття «прибуток» і його еволюція є складними, і вчені вже протягом багатьох століть займаються дослідженням цих понять. Адам Сміт, Карл Маркс, Давід Рікардо, Ван Бред та інші економісти відділили багато часу на аналіз цієї проблеми [2].

Особливою економічною категорією, поняття прибутку, було виділено в дослідженнях А. Сміта та Д. Рікардо. Ці вчені проводили аналіз цієї економічної категорії у вузькому взаємозв'язку з факторами зростання суспільного багатства і процесом нагромадження капіталу.

Спочатку, Адам Сміт розглядав прибуток як результат закономірного наслідку продуктивності капіталу. Пізніше, він розглядав його як нагороду для капіталіста за ризики, пов'язані з його підприємницькою діяльністю.

Згідно дослідження К. Маркса, прибуток вважається результатом співвідношення між необхідним робочим часом і додатковим [2].

Понадто, в сучасних підручниках з банківської справи існує значна кількість трохи різних визначень поняття "прибуток банку". Наприклад, О.А.

Криклій тлумачив його як частину доходу, яка залишається після покриття всіх можливих витрат, пов'язаних з комерційною діяльністю [5]. Однак це розуміння поняття прибутку обмежене лише кількісним визначенням категорії і не відображає його економічну природу.

Варто відзначити, що прибуток в першу чергу є частиною грошових накопичень, які створюються банком. Згідно з цим підходом, М.Я. Коробів розглядає банківський прибуток як єдину форму грошових накопичень для банку [6].

Зазвичай, банківський прибуток класифікується залежно від ознак, виділених в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1
Класифікація прибутку комерційних банків

Класифікаційна ознака	Вид прибутку банку
За порядком визначення	Обліковий прибуток. Прибуток до оподаткування. Прибуток після оподаткування. Чистий прибуток.
За методикою оцінки	Реальний прибуток. Номінальний прибуток
За метою визначення	Економічний прибуток Бухгалтерський прибуток.
За розмірами	Мінімальний прибуток. Дільовий прибуток. Максимальний прибуток
За періодом формування досліджуваного прибутку	Прибуток попереднього періоду. Прибуток звітного періоду. Прибуток планового періоду
За регулярністю формування прибутку	Прибуток, що регулярно формується. Непередбачений прибуток

Продовження таблиці 1.1

За характером використання прибутку	Прибуток банку, що капіталізується. Прибуток банку, що споживається
За джерелом формування	Прибуток банку. Прибуток філії, відділення. Прибуток структурного підрозділу Прибуток центру фінансової відповідальності
За приналежністю	Прибуток клієнтських груп, клієнтів. Прибуток за видами операцій. Прибуток за продуктами. Прибуток за окремими інструментами і портфелями

Джерело: складено автором за даними [6]

Але, навіть при такій різноманітності ознак, за якими класифікується прибуток, не відображаються всі види прибутку, які використовуються в практиці комерційних банків України та в науковій термінології.

З цього виходить, що думки багатьох економістів розходяться, і кожен трактує це поняття по-своєму. Представники однієї теорії надають пріоритет розумінню прибутку як цілі функціонування, підкреслюючи, що прибуток є головною метою комерційної діяльності, тоді як інші вважають, що головною метою є забезпечення підвищення добробуту банку, стверджуючи, що прибуток банку є лише важливою умовою досягнення цілей [3]. Деяко ж взагалі вважає, що головною метою діяльності є максимізація внеску, спрямованого на благо суспільства. М.Д. Білик вказує, що суттєвих відмінностей серед цих тверджень немає, оскільки вони всі розглядають категорію прибутку з різних позицій головної мети діяльності, просто з різними ступенями загальності [7].

Оцінка прибутку банку виконується за допомогою двох категорій показників: відносних і абсолютних. Серед абсолютних показників виділяють прибуток, отриманий від операційної діяльності, валовий прибуток, балансовий, чистий прибуток та оподатковуваний [5].

Прибуток від операційної діяльності фактично представляє собою різницю між операційними доходами і операційними витратами. Поняття балансового прибутку є більш розширеним, оскільки, окрім операційного прибутку, включає сальдо інших доходів і витрат, яке в основному складається з неустойок (отриманих і сплачених), штрафів і пені. Натомість валовий прибуток враховує лише отримані штрафи, пені та інші доходи. Зазвичай оподатковуваний та валовий прибуток збігаються, але існують випадки, коли частина прибутку, завдяки податковим пільгам, може залишитися поза обсягом оподаткування [9].

Наостанок, чистий прибуток - це той прибуток, який залишається в розпорядженні банку після виконання всіх обов'язкових платежів та сплати податків.

Що стосується абсолютних показників, то вони не завжди здатні повноцінно відобразити ефективність банківської діяльності, особливо при порівняльному аналізі динаміки та у порівнянні з іншими випадками. Тому важливо застосовувати різні відносні показники прибутковості, які можуть відобразити ефективність витрат, виходу коштів і капіталу.

Не виникає сумнівів в тому, що прибуток напряду залежить від доходів банку. Отримання доходів банками відбувається завдяки здійсненню різноманітних угод і операцій. Умовно, валовий банківський дохід ділиться на процентні і не процентні доходи [12]. Щодо процентних, то це такі доходи, що отримуються завдяки нарахуванню та отриманню відсотків за кредити. Величина цих доходів залежить перш за все від обсягу та структури банківського кредитного портфеля, а також від процентних ставок за кредити, що застосовуються даним банком. Поділ не процентних доходів відбувається наступним чином:

1. Оплата клієнтами розрахункового та касового обслуговування;
2. Комісійні винагороди та інші збори з акредитивних, інкасових, переказних та інших банківських операцій;
3. Доходи з надання інформаційних, консультаційних, трастових послуг;

4. Доходи від здійснення банківських операцій, що стосуються валютних цінностей;

5. Доходи, отримані зі здачі орендарям майна, наприклад банківських сейфів та ін.

Керування такими доходами втілюється в пошуку найбільш раціонального, з точки зору клієнтів, послуг банку та оптимізації цін і тарифів на ці послуги [7].

Для забезпечення ефективності діяльності комерційних банків дуже важливим є правильний розподіл банківського прибутку між самим банком та державою. Також не менш важливим є дотримання правильних пропорцій всередині банку щодо обсягу накопичень і споживання. Вирішення проблеми розподілу прибутку відповідає законодавчо встановлені податкові системи, що стосуються комерційних банків. Після сплати податків, сам банк має можливість самостійно визначити послідовність розподілу залишкового прибутку, який зазвичай називається чистим прибутком [14].

Існує широкий спектр можливих способів використання чистого прибутку банку. Його можна використовувати для збільшення статутного капіталу або резервів. Він може служити для створення спеціальних фондів, покриття витрат, пов'язаних з виробничим розвитком банку, які не включаються до витрат на послуги банку. Крім того, цей прибуток може фінансувати капіталовкладення, виплачувати дивіденди, створювати внески для спільних холдингових компаній або підприємств, а також виділятися на благодійні цілі.

У зв'язку з цим, прибуток банку, як економічна категорія, виконує ряд функцій, які можна розділити на дві основні. Перша функція полягає в тому, що прибуток виступає мірою ефективності і характеризує суспільне виробництво. Ця функція означає, що прибуток і рентабельність є основними компонентами успішної банківської діяльності. Вони впливають на прийняття рішень щодо поліпшення фінансової стійкості банку, досліджень і розширення ринків збуту для підприємств та інших [16].

Друга функція вважається стимулюючою і базується на тому, що прибуток надає можливість не лише одержання власного доходу для акціонерів у формі дивідендів, але і створює можливості для збільшення капіталу. Це в свою чергу призводить до розширення обсягів активних операцій, розширення можливостей на нових ринках і зростання ринкового сегменту, де банк вже працює успішно.

Соціальні потреби населення, і особливо їхнє задоволення, є дуже важливими чинниками для розуміння важливості прибутку. Передусім, вплив банківського прибутку на суспільство помітний щодо найменш захищених членів цього суспільства [11]. Процес оподаткування прибутку банку, включаючи отримання прибутку, є невід'ємною частиною цього процесу. Збирані податки направляються до відповідних фондів, які використовуються для реалізації як державних, так і регіональних соціальних програм [15]. Також важливо пам'ятати, що прибуток банку може впливати на соціальні потреби його співробітників, хоч і опосередковано.

Розглянемо деякі аспекти впливу прибутку на розвиток ринкової економіки:

1. Прибуток є основою для економічного росту держави.
2. Виступає важливим джерелом для вирішення соціальних потреб.
3. Має роль головного механізму захисту банку від банкрутства.
4. Представляє собою головну мету підприємницької діяльності.
5. Забезпечує розвиток банку, оскільки є основним джерелом капіталу.

Отже, питання про походження та сутність прибутку завжди було об'єктом дискусій між економістами, як минулими, так і сучасними. Різноманітність розуміння цього поняття ускладнює визначення його суті. Кожен вчений, який досліджував або досліджує цю тему, намагається внести свій внесок в історію дослідження прибутку і, відповідно, створити власну класифікацію або тлумачення цього поняття. Тому існує велика кількість видів прибутку, які були перераховані вище. Цей показник допомагає визначити стійкість банківських установ, створюючи та формуючи резервні фонди, поліпшуючи якість послуг, збільшуючи капітал та впливаючи позитивно на комерційні банки в цілому. На

мою думку, прибуток - це дохід, який залишається у банку після покриття всіх можливих витрат, пов'язаних як з банківською, так і з комерційною діяльністю загалом.

1.2. Джерела формування та розподілу прибутку банку

Механізм утворення та використання прибутку у комерційних банках незаперечно є необхідною частиною їх фінансового механізму. До цього механізму входять такі ключові фактори:

- Різноманітні форми та методи управління фінансовими відносинами, які стосуються прибутку та його розпорядження.
- Структурні підрозділи фінансових органів і самі фінансові установи, які здійснюють процес формування банківського прибутку та його розподіл.

- Нормативно-правові акти, які жорстко регламентують процес створення, наповнення та використання певних фінансових резервів комерційних банків [20].

Завдяки зазначеним нормативно-правовим актам, фінансові органи проводять аналіз джерел формування та використання прибутку з метою оцінки фінансової діяльності конкретного банку за певний період.

Щодо основних видів діяльності банку, джерела прибутку можна розділити на три основні категорії:

1. Прибуток банку, отриманий від його торгової діяльності.
2. Прибуток банку, здобутий завдяки його комерційній діяльності.
3. Прибуток банку, що випливає з управління активами та пасивами.

Крім того, існує класифікація джерел формування прибутку, які безпосередньо враховуються при обліку цього прибутку. Ця класифікація включає наступні групи:

1. Банківський прибуток від операційної діяльності.
2. Банківський прибуток від інвестиційної діяльності.
3. Банківський прибуток від фінансової діяльності.

Слід зазначити, що в процесі формування прибутку банку враховується прибуток, отриманий від кожного виду діяльності даного банку. Це означає, що необхідно приділяти належну увагу результатам кожної банківської операції, зокрема доходам і витратам. Саме джерела цих доходів насправді і є джерелами прибутку, який вони приносять у майбутньому. Тому важливо ретельно розглянути види доходів та їхнє походження.

Розмір отриманого прибутку безпосередньо залежить від доходу банку, який, в певній мірі, обумовлений обсягом кредитних вкладень і інвестицій, що робить банк [22]. Важливими факторами, що впливають на банківський дохід, є також розмір процентних ставок за наданими кредитами і структура банківських активів.

Однією з поширених класифікацій доходів є розподіл доходів на банківські, непередбачені та небанківські операційні доходи. До першої категорії доходів відносяться ті, які безпосередньо пов'язані з банківською діяльністю, яка визначена законодавством України, що регулює банківську справу [12].

Небанківські доходи, з іншого боку, включають інші надходження, які можуть не бути основною банківською діяльністю, але сприяють її здійсненню.

Банківські доходи можна розділити на наступні підгрупи:

- Відсотковий дохід;
- Торговельний дохід;
- Комісійний дохід;
- Інші операційні надходження.

Відсотковий прибуток визначається в залежності від співвідношення між строком позики та її обсягом, і він є компенсацією за кредитний ризик, що бере на себе комерційний банк. Це включає доходи, отримані від амортизації дисконту на цінні папери і прибуток від надання кредитів і депозитів. Комісійні доходи також включаються до цієї категорії і, разом зі відсотковим прибутком, становлять основну частину доходів банку. Зокрема, велику частину доходу банку становлять відсотки, нараховані на видані кредити. В інші доходи банку

входять надходження коштів від інвестицій в цінні папери та відсотковий прибуток від міжбанківських позик.

Ми вже розглянули поняття комісійних доходів, а тепер давайте надамо йому визначення. Комісійний дохід банку - це вид доходу, який банк отримує за різноманітні послуги, які надаються його клієнтам [27]. Цей вид доходу включає в себе такі приклади: дохід банку за проведення операцій з цінними паперами або за надання гарантій для розміщення позики від інших кредиторів; дохід, отриманий від обслуговування клієнтів в касах банку, ведення кредитних рахунків клієнтів, а також зберігання цінностей; комісійні винагороди за операції з іноземною валютою або послуги посередника в купівлі коштовних металів або монет для третіх осіб; а також інші операційні доходи, які визначені Законом України «Про банки і банківську діяльність» [12].

Загалом всі фінансові результати банківської комерційної діяльності відображаються в банківському звіті про прибутки та збитки. Цей звіт створюється на основі аналізу грошових потоків банку, що стосуються його доходів і витрат [29]. Грошові потоки об'єднуються відповідно до їхнього економічного характеру.

У звіті про банківський дохід різновиди доходів, які отримує банк, розташовані на лівому боці, у той час як статті витрат банку розташовані на правому боці форми звіту. Також варто відмітити, що структура звіту розроблена так, що для кожної групи банківського доходу є відповідна група витрат по горизонталі. Ця організація спрощує процес оцінки собівартості та формування чистого прибутку або збитку від окремих операцій.

Після розрахунку різниці між вхідними та вихідними фінансовими потоками отримується прибуток, який підлягає оподаткуванню. Після відрахування податку на прибуток отримується чистий банківський прибуток.

Для досягнення економічної ефективності конкретного підприємства механізм впливу фінансів визначається через розподільчі фінансові відносини, а не лише через їхнє виробництво, як це часто вважається. Вплив фінансів на виробництво різниці може полягати в системі їхнього розподілу. Різні форми і

методи організації цієї системи відображають суспільні потреби, розвиненість виробничих сил та економічні інтереси не лише держави, але й конкретного комерційного банку, а також кожного його працівника.

Процес розподілу банківського прибутку охоплює той прибуток, який залишається у банку, тобто його чистий прибуток. Цей чистий прибуток виникає після відрахування податків, відрахувань, штрафних санкцій та інших платежів, які спрямовуються до бюджету, або на покриття витрат на відрядження, представницькі витрати та інші видатки, які перевищують визначені норми.

Після отримання чистого банківського прибутку відбувається його розподіл. Цей процес базується на результатах річної діяльності банку та приймається відповідне рішення на загальних зборах акціонерів. До складу прибутку, який підлягає розподілу, входить не лише оподаткований прибуток. Також до чистого прибутку додається весь невикористаний і нерозподілений банківський прибуток, заснований на результатах минулого фінансового року, і знімаються суми відрахувань до офіційних резервів, формування яких регулюється чинним законодавством. Ці резерви включають загальний резерв та резервний фонд.

Сума прибутку, який залишається, розподіляється на капіталізацію відповідного комерційного банку та виплату дивідендів його власникам. Частина прибутку, яка призначена для подальшого розвитку банківського бізнесу, називається нерозподіленим банківським прибутком.

Зазвичай, щорічно прибуток розподіляється як аванс відповідно до встановлених акціонерами пропорцій. Комерційні банки і банківські установи отримують прибуток завдяки своїм функціям та працюють на комерційних засадах. Щодо чистого банківського прибутку, його розподіляють через звітні періоди (квартал, півріччя, три квартали та рік) відповідно до фінансового плану на фонди нагромадження, споживання і резервних фондів.

З наведеної нижче інформації можна зрозуміти, що банківський прибуток формується завдяки банківським операціям, таким як розрахункові, кредитні, та інші види фінансової діяльності. Цей прибуток використовується для створення

резервів у банку, виплати дивідендів акціонерам та підвищення добробуту працівників [32]. Банківський прибуток включає в себе наступне:

- Прибуток, отриманий внаслідок основної банківської діяльності;
- Валовий прибуток, що включає небанківські операційні доходи та витрати, відрахування до резервів, а також непередбачені доходи та витрати;
- Чистий прибуток.

Зобразимо схематично (рис 1.1), та розглянемо основні шляхи розподілу прибутку комерційного банку:

Рис. 1.1 Розподіл банківського прибутку

Джерело: складено автором за даними [7]

Отже, прибутковість комерційного банку безпосередньо залежить від того, наскільки ефективно використовуються його власні та залучені кошти. Банк може підвищити рівень своєї дохідності, регулюючи співвідношення між інвестиційними та кредитними операціями на користь більш вигідних, змінюючи структуру активних операцій та керуючи депозитними рахунками та короткостроковою заборгованістю. Правильне управління прибутком банку передбачає ефективне управління джерелами надходження та розподілу прибутку, що забезпечує фінансову стійкість банку. Головними джерелами утворення прибутку можна визначити торговельну банківську діяльність,

комерційну діяльність та діяльність з управління активами та пасивами банку. Щодо джерел розподілу, основними з них є сплата податку на прибуток, виплата дивідендів акціонерам банку та формування та поповнення фондів, таких як резервний, фонд матеріального заохочення та інші фонди.

1.3. Методичні підходи до аналізу прибутку комерційного банку

У сучасних умовах можна спостерігати, що роль банківської системи в обслуговуванні економічних суб'єктів зростає, і триває процес становлення та ліквідації окремих банків. Все це підсилює значення аналізу діяльності не лише самого комерційного банку, а також аналізу його фінансових результатів.

Аналіз діяльності комерційного банку представляє собою систему спеціальних знань, пов'язаних із дослідженням розвитку, обґрунтуванням управлінських рішень і планів, контролем їх виконання, оцінюванням досягнутих результатів і пошуком можливих резервів для підвищення ефективності банківської діяльності. Поняття ефективності визначається тим, що досягнутий ефект має перевищувати витрати.

Один з ключових ефектів в діяльності комерційного банку - це прибуток, який відображає стійкість конкретної кредитної установи. Прибуток є джерелом для багатьох операцій, про які було зазначено раніше. Успішна діяльність будь-якого сучасного банку і його функціонування безпосередньо залежать від правильності ухвалених рішень, спрямованих на забезпечення ліквідності, прибутку і захисту від банківських ризиків. На сьогодні головним завданням є пошук реальних методів для мінімізації ризиків і отримання достатнього прибутку, що дозволить зберегти кошти вкладників та підтримувати належний рівень фінансового стану банку.

Методичні підходи, які використовуються фінансовими установами, визначають розрахунок показників, які спроможні описувати різні аспекти банківської діяльності, зокрема активи, пасиви, ліквідність та прибутковість [34]. Ці оцінні показники в основному призначені для внутрішнього аудиту та

прийняття управлінських рішень і в значній мірі обмежені сферою банківських операцій. Таким чином, вони можуть дати повний наслідок стосовно фінансового стану досліджуваного банку.

Сучасні комерційні банки спрямовані на максимізацію свого прибутку, оскільки постійна конкуренція з іншими банками вимагає швидкої адаптації до змін на ринку фінансових послуг. Це включає в себе зміни у методах управління банківськими операціями, розробку комплексних управлінських аналізів і оцінку фінансово-економічної діяльності банків [36].

Аналіз прибутку комерційного банку є важливою частиною аналізу його діяльності, і ці два аспекти взаємопов'язані. Це підтверджується тим, що головною метою аналізу діяльності комерційного банку є максимізація прибутку при мінімізації ризиків.

Фінансовий стан комерційного банку зазвичай відображається через такі показники:

- дохід;
- витрати;
- прибуток (збиток).

Слід зазначити, що прибуток комерційного банку формується завдяки реалізації ним кредитних, розрахункових та грошових операцій, а також інших видів банківської діяльності [15]. Однак, важливо розуміти, що банківський прибуток не тільки залежить від різниці між доходами та витратами, але й від власного капіталу банку. Наприклад, нерозподілений прибуток враховується в складі власного капіталу комерційного банку. Тому очевидно, що прибуток комерційних банків і їх капітал є взаємопов'язаними концепціями. Це, в свою чергу, сприяє можливості систематично збільшувати темпи росту банківського прибутку.

Саме банківський прибуток є ключовим показником, що повністю відображає аналіз та оцінку продуктивності діяльності досліджуваної кредитної установи.

Сума прибутку або збитку, отримана банком, відображає фінансові результати всіх активних і пасивних банківських операцій [22]. Це пояснює, чому одним з головних аспектів фінансового аналізу та оцінки ефективності банківської діяльності є оцінка прибутку банку та чинників, які вплинули на його розмір. Існує багато методів проведення цього аналізу, і основні з них представлені на рисунку 1.2.

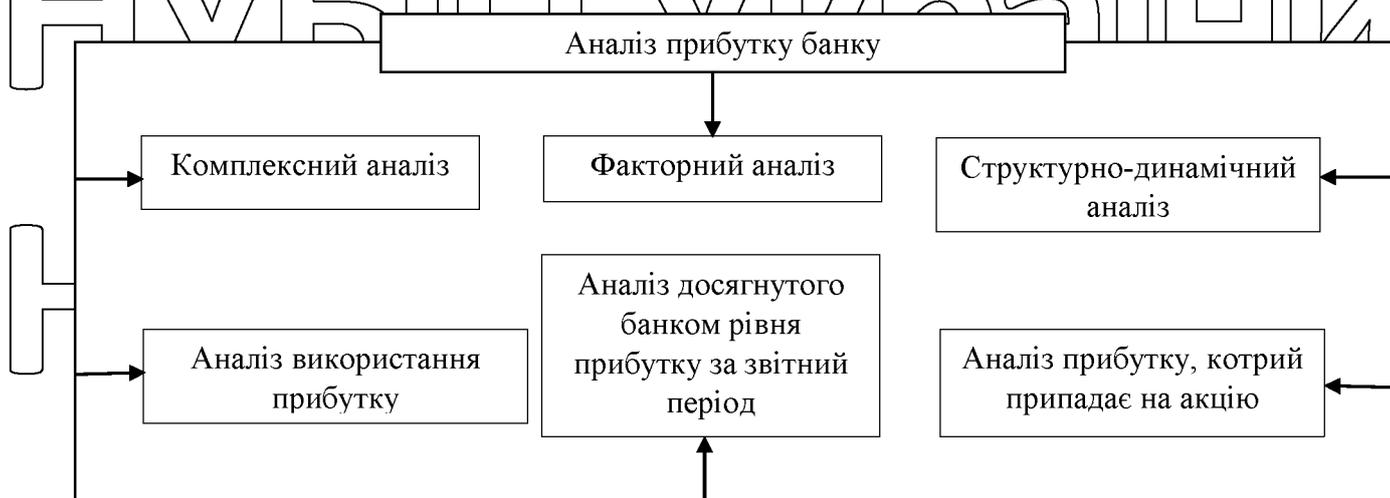

Рис. 1.2. Методи аналізу прибутку комерційного банку

Джерело: складено автором за даними [9]

Серед усіх цих методів важливо відокремити ті, які найчастіше використовуються при аналізі прибутку комерційного банку. Розглянемо їх більш докладно.

Для аналізу досягнутого рівня прибутку відповідно до звітної періоду спочатку проводять оцінку якісного та кількісного рівня. Потім визначають, наскільки фінансові результати, отримані банком, відповідають результатам, передбаченим в концепції стратегічного розвитку цього банку. Порівнюють фактичний рівень прибутку з запланованим і базовим. І в результаті визначають основні причини цих відмінностей.

У певній мірі результати аналізу за цією методикою дозволяють визначити місце досліджуваного банку серед інших кредитних установ у конкретному регіоні. Це відкриває можливість подальшого аналізу, а саме ідентифікацію та оцінку основних конкурентів досліджуваного банку і визначення фінансової позиції цього банку серед інших учасників групи банків.

Проте важливо зазначити, що такі абсолютні показники банківського прибутку можуть надавати лише загальну картину щодо результатів банківської діяльності, і ця картина повинна бути деталізована під час подальшого аналізу, вже на основі більш відносних показників.

Також варто взяти до уваги метод аналізу прибутку, що має назву структурно-динамічний, або ж трендовий аналіз. Трендовий аналіз відзначається тим, що він вимагає оцінки не просто за один звітний період, як попередній метод, а за послідовністю таких періодів.

Даний метод аналізу банківського прибутку має такі переваги:

- Виявлення періодів, коли були найвищі та найнижчі значення прибутку.
- Встановлення закономірностей у змінах прибуткових показників, зокрема, в розвитку досліджуваного банку загалом.
- Формування більш точного розуміння фінансових результатів поточної банківської діяльності та оцінка їх реального впливу.

Оскільки чистий прибуток в значній мірі відображає фінансові результати банку, для створення трендових таблиць використовуються звіти про прибуток і збиток за аналізований період відповідно до Міжнародних Стандартів Фінансової Звітності (МСФЗ).

Аналіз банківського прибутку за цією методологією дозволяє оцінити не лише зміну загальної суми прибутку, а також встановити конкретний чинник або фактори, які призвели до цієї зміни. Важливо зауважити, що дослідження лише прибутку не завжди надає достатньо об'єктивну оцінку ефективності банківської діяльності, оскільки прибуток є абсолютною величиною [13]. Тому важливо розглядати також відносні показники банківської діяльності, зокрема рентабельність.

Складовими прибутку вважаються як доходи, так і витрати, і їх подальший розподіл на відсоткові та не відсоткові. Для виявлення можливих шляхів підвищення прибутковості діяльності банку проводять комплексний аналіз доходів і витрат даного банку [17].

Цей вид аналізу має такі цілі:

- Визначення структури доходів та витрат банку і спостереження за їхньою динамікою.
- Виявлення факторів та оцінка їхнього впливу на зміни у доходах і витратах.

• Оцінка та аналіз рівня прибутковості комерційного банку.

- Використання коефіцієнтного аналізу доходів і витрат банку.
- Прогнозування фінансового стану банку, аналізуючи взаємозв'язки між активами і пасивами, а також між доходами і витратами.

Факторний аналіз виконується через усвідомлення впливу багатьох факторів на величину прибутку. Цей аналіз розподіляється на дві групи:

- Фактори, що визначають доходи банку.
- Фактори, що визначають рівень витрат.

Цю концепцію можна представити за допомогою наступної формули (1.1), в якій прибуток розглядається як різниця між доходами і витратами.

$$\Pi = D - B \quad (1.1)$$

У той же час, сума сукупних доходів дорівнює сумі множення ціни за одиницю товару (C_i) на обсяг продажів (O_i):

$$D = \sum(O_i \times C_i) \quad (1.2)$$

А сума загальних витрат визначається витратами на одиницю ресурсів (C_j) і кількістю цих ресурсів, необхідних для виробництва та продажу продукції (O_j):

$$B = \sum(O_j \times C_j) \quad (1.3)$$

Саме аналіз таких факторів впливу ляг в основу методу факторного аналізу банківської діяльності, зокрема, її фінансових результатів.

Проте, важливо пам'ятати, що прибуток може характеризувати тільки конкретний результат банківської діяльності, досягнення якого можливе за допомогою різних шляхів з різними витратами ресурсів, будь то трудові, матеріальні або фінансові.

Найповніше ефективність банку визначається сукупністю показників економічної ефективності або порівняльними оцінками, які виражають співвідношення між отриманим результатом та витратами, які призвели до цього результату.

Васюренко О. В. та Волохата К.О. в своїх дослідженнях правильно відзначили, що «різноманітність факторів, що впливають на результати діяльності комерційних банків, вимагає врахування цих результатів як складної і многогранної економічної системи під час їх аналізу. Отже, опис цієї системи слід здійснювати за допомогою набору економічних показників» [4]. Водночас

«алгоритм формування показників фінансових результатів комерційних банків визначається прийнятою системою бухгалтерського обліку і формами офіційної фінансової звітності, які встановлюються НБУ» [4].

Отже, можна відзначити, що всі існуючі підходи до аналізу комерційного банку, загалом, і аналізу його фінансових результатів, зокрема прибутку, надають можливість здобути велику кількість інформації не лише про досліджуваний банк, а також про його позицію серед конкурентів, можливі шляхи майбутнього розвитку, вплив конкретних факторів на формування цього прибутку та іншу корисну інформацію. Основні методи аналізу, які ми розглянули, це метод комплексного аналізу доходів і витрат, а також факторний аналіз. Вибір конкретного методу для аналізу банківського прибутку залежить перш за все від цілей аналізу і завдань, які мають бути вирішені в процесі даного аналізу.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ, РОЗПОДІЛУ ТА УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Аналіз прибутковості банківських установ в Україні

Сучасний стан економіки, з усіма своїми проблемами, належить банкам України застосовувати заходи для підвищення ефективності управління своєю діяльністю. Однією з ключових сфер для досягнення цього завдання є управління прибутковістю. Аналізуючи прибутки в комплексі, банк отримує можливість розробляти стратегії та тактики для розвитку банківської системи, обґрунтовувати плани і управлінські рішення, контролювати їх виконання, виявляти резерви для підвищення ефективності активних і пасивних операцій, а також оцінювати результати банківської діяльності.

Правильна організація аналітичної роботи в банках, відповідна сучасним економічним умовам, має суттєвий вплив на успішний розвиток і надійність банківської системи України. Це надає можливість всебічно і об'єктивно оцінити досягнуті результати банківської діяльності, визначити сильні та слабкі сторони і в разі виникнення проблем знайти конкретні шляхи їх вирішення.

Щодо банківського сектору України, минулий рік слід визнати доволі успішним, оскільки відзначилися кілька історичних рекордів у банківській сфері. Була зафіксована найвища прибутковість банків за всю історію діяльності банківського сектору, що передусім стало можливим завдяки результатам Приватбанку. Рентабельність капіталу досягла рекордних 34% [51]. Цей результат був наслідком впливу різних факторів, основні з яких включають стрімкий зріст операційних доходів та найнижчі за останні десять років резерви на активи. Також, завдяки зниженню темпів інфляції минулого року, ставки за гривневими кредитами і депозитами зменшилися. Слід відзначити, що в 2019 році ставки на валютні кредити для корпоративних клієнтів досягли найнижчих показників у своїй історії і плануються знижуватися й надалі в цьому році. Національний банк України передбачає також історично низькі ставки гривневих кредитів, зокрема іпотечних. Ця ситуація стала можливою завдяки макрофінансовій стабільності та низькій інфляції. Далі у таких умовах банки мають можливість без труднощів створювати резерви капіталу, необхідні для виконання посиленого регулювання в майбутньому [38].

Відповідно до даних Національного банку України, станом на 1 січня 2020 року, в Україні зареєстровано 75 комерційних банків. Інформацію про те, як змінювалась кількість українських комерційних банків протягом останніх десяти років можна побачити в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Кількість комерційних банків в Україні

Станом на:	Кількість діючих банків	З них з іноземним капіталом	У т.ч. з іноземним капіталом 100%
01.01.2014	180	49	19
01.01.2015	163	51	19
01.01.2016	117	41	17
01.01.2017	96	38	17
01.01.2018	82	38	18
01.01.2019	77	37	23
01.01.2020	75	35	23
01.01.2021	74	33	23
01.01.2022	71	33	23
01.01.2023	67	30	22

Джерело: розроблено автором за даними джерела [52]

Як показують дані, за останні 10 років в банківському секторі України відбулися значущі зміни щодо кількості діючих банків у країні. Конкретніше, протягом цього періоду закрилися 113 банків, що означає, що кількість активних комерційних банків в Україні за останні 10 років скоротилася на 62,8%. Це значуще зменшення можна пояснити як внутрішніми чинниками, коли банки не змогли конкурувати та відповідати умовам, які їм диктує держава, так і зовнішніми факторами, такими як Революція гідності в 2014 році, яка призвела до негативних наслідків для банківського сектору, таких як девальвація гривні та проблеми з ліквідністю банків.

Обсяг чистих активів української банківської системи станом на 01.01.2023 року склав 2 354 млрд. грн., що свідчить про зростання на 14,6% відносно початку минулого року. Також важливо відзначити, що станом на кінець 2019 року зобов'язання банків склали 2 135 млрд. грн, що перевищує аналогічний період минулого року на 337 млрд. грн або 18,7%.

Хоча багато показників банківського сектору досягли рекордно високих значень в минулому році, ключовим результатом діяльності банків, як і в будь-якому комерційному секторі, є прибуток або збиток, які в значній мірі відображають ефективність управління банками в країні.

Згідно з інформацією Національного банку України за січень-травень 2023 року, банківський сектор заробив прибуток в розмірі 53,59 мільярдів гривень. Розгляньмо в таблиці 2.1 показники прибутковості перших двадцяти українських комерційних банків, враховуючи розмір отриманого прибутку.

Таблиця 2.2

Прибуток банків за січень-травень 2023 року

№	Назва банку	Прибуток після оподаткування, млрд.грн.	Частка з прибутку банківського сектору, %
1	АТ КБ «Приватбанк»	25,48	47,55
2	АТ «Райффайзен Банк Аваль»	3,26	6,08
3	АТ «ПУМБ»	2,99	5,58
4	АТ «Укрсиббанк»	2,89	5,39
5	АТ «ОТП Банк»	2,57	4,8
6	АТ «Сітібанк»	2,27	4,24
7	АТ «ОщадБанк»	2,23	4,16
8	АТ «Укргазбанк»	2,18	4,07
9	АТ «Укрексімбанк»	1,54	2,87
10	АТ «СЕНС банк»	1,4	2,61
11	АТ «Універсал Банк»	1,31	2,44
12	АТ «Кредобанк»	0,7	1,31
13	АТ «Креді Агріколь банк»	0,6	1,12
14	АБ «Південний»	0,55	1,03
15	АТ «ІНГ Банк Україна»	0,54	1,01
16	АТ «Прокредит Банк»	0,38	0,71
17	АТ «Ідея банк»	0,26	0,49
18	АБ «Кліринговий дім»	0,26	0,49
19	ПАТ «Банк Восток»	0,19	0,35
20	АТ «Банк Кредит Дніпро»	0,19	0,35
...	Загальний прибуток українських банків	53,59	100%

Джерело: розроблено автором за даними джерела [52]

З таблиці 2.2 можна побачити, що левову частку прибутку сектору сформовано саме завдяки прибутку від діяльності Приватбанку, а якщо говорити точніше, то 47,55 від отриманого банківським сектором прибутку за перших 5 місяців 2023 року – це заслуга цього банку. Також, з таблиці можна побачити, що 20 комерційних банків з 67 офіційно діючих отримують 96,6% від прибутку всього сектору. Найбільший збиток за цей період був в 2016 році і дорівнював 159,4 млрд. грн. Збитковий результат, за даними Національного банку за січень-травень 2023 року показали тільки шість банків, сумарною сумою 0,07 мільярда гривень.

Цим рекордним досягненням в сфері прибутковості банків даний момент вони винні наступними чинниками:

- Збільшення чистих процентних надходжень на 13% (до 73 мільярдів гривень).
- Підвищення чистих комісійних доходів на 15% (до 40 мільярдів гривень).
- Отримання прибутку від операцій з купівлі-продажу на рівні 15,7 мільярдів гривень.
- Рекордно низький рівень виділень до резервів у розмірі 8,6 мільярдів гривень (порівняно з показником 21,7 мільярда гривень минулого року).

• Значні вкладення банків у ОВДП, особливо через високі ставки за цими облигаціями минулого року.

Також важливою була стягнення кредитів та зменшення заборгованості перед позичальниками.

Фінансові установи активно приступили до реалізації забезпечувального майна, що було заставлено позичальниками, які стали неплатоспроможними. Це, з свого боку, стало додатковим джерелом залучення додаткових фінансових ресурсів для їх подальшого використання в активних операціях [52].

Для кращого розуміння змін загальних фінансових показників діяльності банківського сектору за останні 5 років, що вплинули на прибутковість, розглянемо дані, подані у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Зміна загальних показників банківського сектору

Показник		Рік				
		2018	2019	2020	2021	2022
Загальні активи	значення, млрд. грн.	1 361	1 495	1 823	2 054	2 354
	відхилення, % (2022/2018)	+72,0				
Надані кредити	значення, млрд. грн.	1 119	1 034	964	1 065	1 036
	відхилення, % (2022/2018)	-7,4				
Валові кредити суб'єктам господарювання	значення, млрд. грн.	919	822	753	796	801
	відхилення, % (2022/2018)	-12,8				
Валові кредити фізичним особам	значення, млрд. грн.	197	207	200	243	210
	відхилення, % (2022/2018)	+6,6				
Резерви за активними операціями банків	значення, млрд. грн.	556	492	375	279	368
	відхилення, % (2022/2018)	-33,8				

Джерело: розроблено автором за даними джерела [46]

Як бачимо, всі ці показники за останні роки зазнали суттєвих змін. Загальні активи банків зросли на цілих 72 відсотки, і це не зважаючи на зменшення кількості діючих комерційних банків. Валові кредити суб'єктам господарювання зменшились в загальному на 7,4%. Зрозуміло, що зменшення цього показника, в свою чергу негативно вплинуло на прибутковість банків, адже якщо клієнти банку взяли менше коштів в кредит, то і дохідність для банку в загальному від операції надання кредитів позичальникам відповідно буде меншою, що і матиме як наслідок менший прибуток. Решта показників теж вагомо змінилися, і можна стверджувати, що змінам кожного з них і завдячує рекордне значення прибутку банківського сектору.

У 2022 році прибуток платоспроможних банків скоротився на 52,3 млрд грн порівняно з 2021 роком, знижившись до 24,7 млрд грн. Рентабельність капіталу сектору скоротилась на 24,2% і становила 10,9% проти 35,1% за минулий рік.

Зменшення прибутковості банків було викликане значним зростанням відрахувань у резерви для покриття збитків внаслідок війни. Відрахування під кредити становили 107,1 млрд грн, ще 11,7 млрд грн було виділено на інші активи та ризики.

Чистий процентний дохід зрос на 29% завдяки значному припливу ліквідності в банківський сектор та її інвестуванню в більш доходні активи.

Після початкового зниження у перших місяцях повномасштабної війни, комісійні доходи відновили зростання завдяки стабільному попиту на банківські послуги та поступовому відновленню тарифів. Проте за рік вони скоротилися на 14% у річному обчисленні.

Операційні витрати становили близько половини загального чистого процентного і комісійного доходів. Чистий операційний прибуток до відрахувань у резерви зріс на 75% за рік, зокрема, за IV квартал 2022 року в порівнянні з попереднім роком.

Операційна ефективність стала важливим елементом банківської стабільності і спромогла банкам покривати кредитні збитки. Національний банк передбачає, що банки з життєздатними бізнес-моделями зможуть відновити свій капітал після покриття втрат від ризиків.

Станом на 01 січня 2023 року з 67 платоспроможних банків 46 отримали прибуток у розмірі 45,6 млрд грн, перевищивши збитки 21 банку на суму 20,8 млрд грн. П'ять найприбутковіших банків забезпечили 89% від усього прибутку сектору. [58]

Зміну фінансових результатів, які стосуються прибутковості банків, намагаються контролювати органи державного регулювання. Здійснення державними органами регулювання діяльності банків має на меті, насамперед, досягнення стабільності у банківській системі та захист інтересів вкладників [29]. Проте, головна мета такого регулювання полягає в забезпеченні

стабільності всієї системи, а не окремого банку, хоча це може бути корисним для клієнтів цього банку. Для досягнення успіху у відношенні цієї мети, держава встановлює фінансові нормативи та мінімальні вимоги, які мають бути виконані

банками. Однак основними цілями комерційного банку залишаються ліквідність, надійність та отримання прибутку [56]. Тому можна зрозуміти, що органи регулювання також переслідують ці цілі. Важливим аспектом є розуміння, що наміри обох сторін можуть відрізнятись, оскільки банк прагне до максимізації прибутку, тоді як органи регулювання ставлять перед собою завдання забезпечення надійності банківських установ.

Отже, було проведено аналіз прибутковості банківських установ в Україні, розглянувши показники банківського сектору, головним чином за останні п'ять років. Під час цього аналізу була відзначена зміна кількості банків, яка знизилась з 180 банків на початку 2014 року до 67 банків у 2023 році. З них у минулому році прибуток отримав 61 банк, а лише 6 банків понесли збиток, загальна сума якого становить 0,07 мільярди гривень. Лідером за прибутковістю став Приватбанк, який заробив 47,55% від сумарного прибутку банківського сектору України у січні-травні 2023 року [51]. Цей високий показник прибутку є рекордним і пов'язаний з багатьма факторами, які вплинули на його формування. Основні з них були відзначені в аналізі, включаючи зміни загальних та чистих активів, валових кредитів фізичним та юридичним особам, доходів від банківської діяльності та відрахувань до резервів. Також важливо враховувати, що на прибутковість банківського сектору впливають зовнішньоекономічні та політичні події, що відбуваються в Україні або стосуються її економічних інтересів.

2.2. Факторний аналіз прибутку досліджуваного банку

Отримання прибутку в сучасних економічних умовах є важливою умовою для успішного функціонування будь-якої комерційної установи. У випадку кредитної установи, прибуток відіграє ключову роль у підтримці її стабільності [23]. Проте отримання прибутку не лише сприяє стабільності установки, але також забезпечує формування адекватних резервних фондів. Прибуток

стимулює персонал і керівництво установи до покращення та розширення її операцій. Також він спонукає до зменшення витрат та покращення якості послуг, надаваних клієнтам. Не менш важливим є збільшення капіталу, який використовується для розширення обсягів і покращення якості наданих послуг.

Отримання прибутку вважається найсуттєвішим показником фінансового аналізу банківської діяльності і є однією з головних стратегічних цілей управління банком.

На ранніх етапах аналізу прибутковості банку необхідно розглядати структуру прибутку, тобто з яких ключових показників та в якому обсязі був сформований прибуток цієї установи [3].

З визначень поняття прибутку випливає, що це різниця між доходами, отриманими банком протягом певного періоду, і його витратами, здійсненими протягом того ж часу. Ці значення формуються в результаті грошових потоків конкретного банку.

За структурою, такі терміни, як доходи банку, його витрати та прибуток, відповідають напрямкам діяльності цього банку. Тому для кожного комерційного банку важливо мати інформацію не лише про загальний фінансовий результат своєї діяльності за певний період, але й про джерела цього результату. Цю інформацію можна отримати, проводячи аналіз прибутковості банку. Проте за допомогою цього аналізу отримується лише обмежений обсяг інформації, оскільки лише банк має повну доступність до всіх даних та може визначити джерела свого фінансового результату через аналіз конкретних груп доходів та витрат, груп клієнтів чи за окремими банківськими підрозділами [3].

У даному випадку, під час аналізу, будемо використана інформацією, надана банком в його звітах, зокрема, в звітах Приватбанку, які він подає до Національного банку України. Для початку, розглянемо фінансові результати досліджуваного банку за 2020-2022 роки (див. таблицю 2.4).

Таблиця 2.4

Фінансові показники Приватбанку 2020-2022рр. в млн. грн.

Найменування статті	Станом на			Відхилення (+,-) 2022/ 2020	Відхилення (%) 2022/ 2020
	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023		
Активи	382525	401296	540596	158071	+41,32
Власний капітал	52825	57789	66615	13790	+26,1
Статутний капітал	206060	206060	206060	0	0
Ліквідні кошти	49911	96380	52835	2924	+5,86
Розмір кредитного портфеля	232772	242568	250496	17724	7,61
Загальний обсяг внесків	312708	325303	471970	159262	+50,93
Депозити фізичних осіб	227704	229350	340332	112628	+49,46
Зобов'язання	4059	3770	2634	-1425	-35,11
Витрати (процентні, комісійні та операційні)	37530	20725	26746	-10784	-28,73
Дохід	29317	21602	39918	10601	36,16
Прибуток до оподаткування	24296	35067	34672	10376	+42,71
Чистий прибуток/збиток	24302	35050	30198	5896	+24,26

Джерело: розроблено автором за даними джерела [66]

Як бачимо з таблиці, з трьох розглянутих років Приватбанк отримував прибуток щорічно, навіть варто звернути увагу, що чистий прибуток у 2020 році більший за прибуток до оподаткування (це відбулося за рахунок доходів від повернення податку). 2021 рік став найприбутковішим для Приватбанку, чистий прибуток дорівнював позначці 35 050 мільйонів гривень, що свідчить про приріст на 10 748 мільйони гривень. 2022 рік став більш збитковим, порівняно із попереднім, що стало результатом важкого фінансово-економічного становища держави внаслідок повномасштабного вторгнення. Статутний капітал лишався сталим протягом всього періоду дослідження.

При проведенні оцінки прибутку банку слід спочатку пояснити, що прибуток комерційних банків формується через вплив різних факторів [3].

Основні з цих факторів, а саме доходи та витрати банку, ми вже розглянули раніше. Вплив цих факторів на прибуток є очевидним і обчислюється за допомогою методу прямого рахунку, який використовує адитивну факторну модель.

З попереднього абзацу стає зрозуміло, що доходи банку мають прямий вплив на прибуток (зі збільшенням банківського доходу на певну суму відбувається відповідне збільшення прибутку банку, і навпаки), а витрати цього банку впливають на прибуток у зворотному напрямку (при збільшенні витрат прибуток зменшується, і навпаки). Проте перелік факторів, що впливають на формування прибутку, не обмежується лише цими двома. На рис. 2.1 ми розглянемо основні фактори впливу на банківський прибуток до сплати податків, які необхідно врахувати при оцінці цього прибутку.

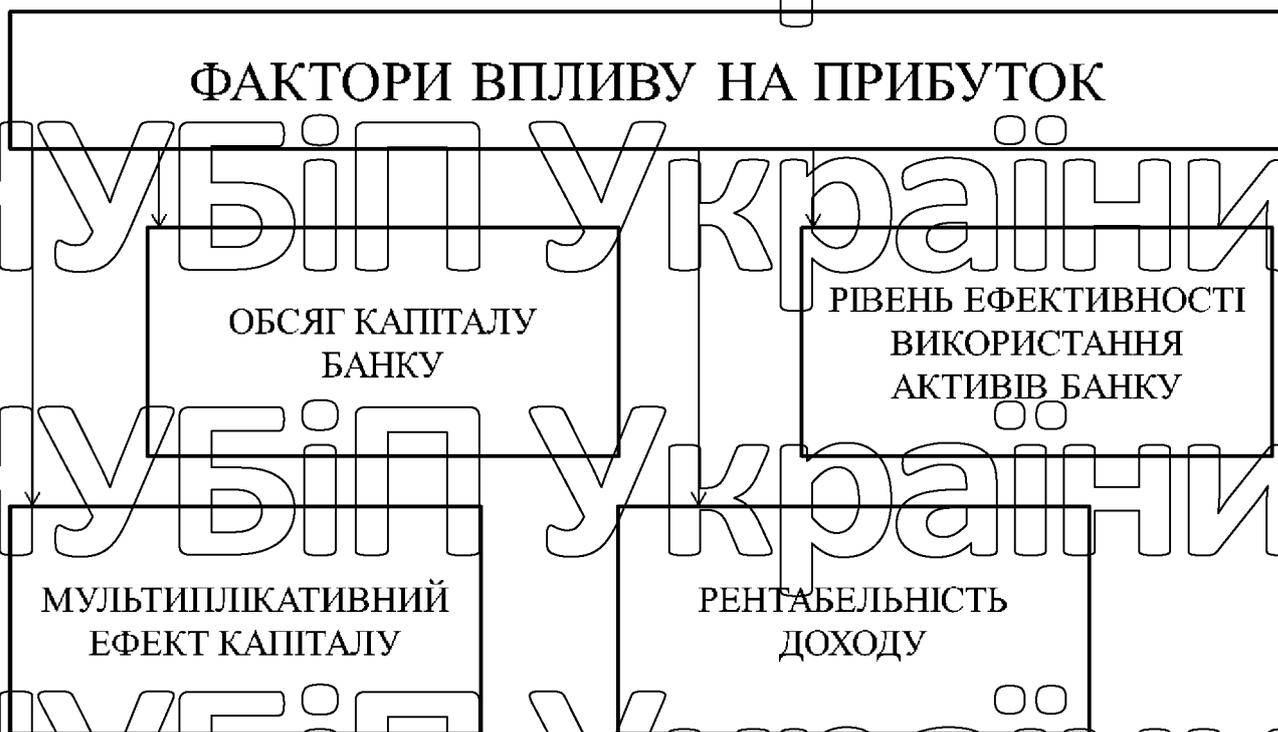

Рис. 2.1 Перелік основних факторів впливу на прибуток

Джерело: складено автором за даними [26]

Знаходження рівня ефективності використання банківських активів, дає змогу характеризувати показник дохідності банківських активів(Da), та розраховується шляхом ділення доходу комерційного банку (D) на його сукупні активи (A):

$$Da = D / A$$

(2.1)

Розрахуємо цей показник для досліджуваного нами періоду:

$$Da_{2020} = 29317 / 382525 = 0,077$$

$$Da_{2021} = 21602 / 401296 = 0,054$$

$$Da_{2022} = 39918 / 540596 = 0,074$$

З розрахунків можемо бачити, що дохідність активів Приватбанку в 2022 році порівняно з таким показником в 2020 році дещо зменшилась на 0,003, що безумовно негативно вплинуло на прибутковість банківської установи.

Розглянемо мультиплікатор капіталу. Цей показник виступає як умовний важіль для управління структурою власного та привабленого капіталу банку і визначає максимальну здатність банку надавати кредити та залучати депозити, не порушуючи його стійкість та дохідність. Іншими словами, цей мультиплікатор характеризує здатність банківського капіталу привертати додаткові кошти в обіг, забезпечуючи при цьому стабільність та прибутковість банківської діяльності. Мультиплікатор банківського капіталу (МК) розраховується як відношення сукупних активів (А) банку до його власного капіталу (К) і обчислюється за формулою:

$$Mk = A / K$$

(2.2)

Розрахуємо мультиплікатор за досліджуваний період:

$$Mk_{2020} = 382525 / 52825 = 7,24$$

$$Mk_{2021} = 401296 / 57789 = 6,95$$

$$Mk_{2022} = 540596 / 66615 = 8,12$$

Як бачимо з отриманих результатів, показник в 2022 році збільшився на 0,88, порівняно з 2020 роком, що безумовно є позитивним чинником для Приватбанку, чим і зумовлюється те, що темпи зростання величини депозитів фізичних осіб за останні роки також збільшились, в додаток до цього, рівень показника залишається на доволі хорошому рівні.

Рентабельність банківського доходу (Rд) розраховується як відношення прибутку досліджуваного банку до оподаткування (П) та доходу цього банку (Д) [23]. Розрахуємо, підставивши показники до формули:

$$R_d = П / Д \quad (2.3)$$

$$R_{d2020} = 24296 / 29317 = 0,83$$

$$R_{d2021} = 35067 / 21602 = 1,62$$

$$R_{d2022} = 34672 / 39918 = 0,87$$

Неважко помітити, що станом на 2021 рік на одну гривню доходу, Приватбанк отримував приблизно 1 гривні 62 копійки прибутку, що є найвищим показником за останні три роки.

Значення показника рентабельності діяльності комерційного банку протягом розглянутого періоду свідчить про ефективність управлінських рішень керівників банку, які спрямовані на успішне виконання операційної, інвестиційної та, головне, фінансової діяльності.

Для оцінки прибутковості комерційного банку, для чого власне і були розраховані ці показники, використовується чотирифакторна мультиплікативна модель, яка описує взаємозв'язок прибутку з цими факторами. Має наступний вигляд:

$$П = К \times Д_a \times М_k \times R_d \quad (2.4)$$

Отже, для оцінки прибутку Приватбанку та факторів, що вплинули на його формування, було проведено розрахунок показників, які будуть використовуватися для факторного аналізу прибутку розглядуваного комерційного банку.

Крім того, для проведення аналізу, також було враховано зміну прибутку до оподаткування протягом вивченого періоду. За даними звітності Приватбанку, в 2022 році відбулося зменшення цього показника на 395 мільйонів

гривень порівняно з попереднім роком. У 2021 році відбулось зростання, в значно більших розмірах, а саме на 10 771 мільйонів гривень [47;48;49].

Як було вказано раніше, для оцінки прибутку буде проведений аналіз впливу різних факторів у кількісному вираженні, які вплинули на його формування [3]. Вплив цих факторів буде оцінено за допомогою наступних формул та методів розрахунку:

$$\text{кількісна оцінка впливу зміни величини капіталу:} \\ (K-K_0) \times Da_0 \times Mk_0 \times R_{d0} \quad (2.5)$$

де:

$(K-K_0)$ - відхилення по капіталу;

Da_0 - дохідність активів у минулому році;

Mk_0 - мультиплікатор капіталу у минулому році;

R_{d0} - рентабельність доходу у минулому році;

б) кількісна оцінка впливу зміни дохідності банківських активів:

$$K \times (Da - Da_0) \times Mk_0 \times R_{d0} \quad (2.6)$$

в) кількісна оцінка впливу зміни мультиплікатора капіталу банку:

$$K \times Da \times (Mk - Mk_0) \times R_{d0} \quad (2.7)$$

г) кількісна оцінка впливу зміни рентабельності банківського доходу:

$$K \times Da \times Mk \times (R_d - R_{d0}) \quad (2.8)$$

Для розрахунку кількісної оцінки впливу розміру капіталу на прибуток банку до оподаткування, визначено значення цих символів. У інших формулах, які використовують ці показники, значення встановлюється відповідно до такої самої методології.

Всі ці позначення вже вводились раніше, тому немає необхідності повторно пояснювати їх значення. Єдине тільки слід зауважити, що якщо біля показника стоїть індекс 0, то потрібно брати значення за минулий рік, якщо без індексу то за звітний рік.

Підставимо потрібні значення та проведемо відповідні розрахунки за 2020-2021рр. та 2021-2022рр до табл. 2.5 та табл. 2.6 відповідно.

Таблиця 2.5

Вплив основних факторів зміни фінансових результатів 2020-2021рр.

Показники, млн. грн.	01.01.2021	01.01.2022	Абсолютне відхилення, млн. грн.				
			Усього	у тому числі внаслідок впливу			
				К	Да	Мк	Рд
Прибуток до оподаткування	24296	35067	10771	2296,9	-7987,1	-751,1	17133,7
Дохід	29317	21602	-7715	-	-	-	-
Активи	382525	401296	18771	-	-	-	-
Власний капітал	52825	57789	4964	-	-	-	-
Розрахункові показники				-	-	-	-
Доходність активів	0,077	0,054	-0,023	-	-	-	-
Мультиплікатор капіталу	7,24	6,95	-0,29	-	-	-	-
Рентабельність доходу	0,83	1,62	0,79	-	-	-	-

Джерело: розроблено автором за даними джерела [46]

З результатів аналізу видно, що під час факторного аналізу впливу на прибуток Приватбанку у 2021 році порівняно з 2020 роком найбільший ефект в кількісному виразі спостерігався внаслідок збільшення власного капіталу на 4964 мільйони гривень або 9,4%. Оскільки показник рентабельності свідчить про те, що на кожну одиницю прибутку банк отримує приблизно 2 гривні прибутку, очевидно, що зі зростанням капіталу також збільшується прибуток банку.

Також проведемо аналогічний аналіз прибутку для 2022 року на основі тих самих факторів, як у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Вплив основних факторів зміни фінансових результатів 2021-2022рр.

Показники, млн. грн.	01.01.2022	01.01.2023	Абсолютне відхилення, млн.грн.				
			Усього	у тому числі внаслідок впливу			
				К	Да	Мк	Рд
Прибуток до оподаткування	35067	34672	-395	5366,1	15000,4	9343,4	-30020,7
Дохід	21602	39918	18316	-	-	-	-
Активи	401296	540596	139300	-	-	-	-
Власний капітал	57789	66615	8826	-	-	-	-
Розрахункові показники				-	-	-	-
Доходність активів	0,054	0,074	0,02	-	-	-	-
Мультиплікатор капіталу	6,95	8,12	1,17	-	-	-	-
Рентабельність доходу	1,62	0,87	-0,75	-	-	-	-

Джерело: розроблено автором за даними джерела [46]

Як відображено у таблиці, вплив факторів на прибуток у 2022 році значно вищий, ніж аналогічні показники за 2021 рік. Проте цю різницю можна пояснити тим, що ми аналізуємо, як саме ці фактори вплинули на зміну прибутку банку.

Результати розрахунків показують, що найсуттєвіший вплив на прибуток справила доходність активів, зокрема збільшення її в позитивному напрямку. Ця зміна призвела до зростання прибутку до оподаткування на 10 376 мільйонів гривень.

Отже, згідно з результатами наших досліджень, можна відзначити відсутність стійкої тенденції до збільшення чи зменшення прибутку Приватбанку. Кожний банк, включаючи Приватбанк, має основну мету збільшення свого прибутку в позитивному напрямку. Зміни в показнику прибутку були наслідком впливу чотирьох ключових факторів: власного капіталу Приватбанку, доходності активів, мультиплікатора капіталу та рентабельності доходів. Наше дослідження виявило, що найбільший вплив на прибуток відзначився у зв'язку зі зміною власного капіталу Приватбанку та

дохідності активів. Цей вплив спричинив позитивне зростання прибутку Приватбанку. Така динаміка є позитивною тенденцією і може очікуватися і в подальшому.

2.3. Оцінка ефективності управління діяльністю банку

Комерційні банки виступають як основний елемент економічної системи, який має можливість управляти всіма грошовими функціями та є ключовим ланком в ринковій економіці [16].

Сучасна наукова література пропонує різноманітні тлумачення терміну «ефективність». Проте, після аналізу всіх цих визначень можна визначити, що вони ґрунтуються на двох основних підходах до розуміння ефективності:

1. Ефективність оцінюється відношенням витрат ресурсів до отриманих результатів, здобутих завдяки їх використанню.
2. Ефективність розглядається як соціально-економічна категорія, що відображає вплив конкретних методів організації праці різних суб'єктів на результати, які вони досягають завдяки своїй діяльності [24].

При оцінці ефективності діяльності комерційних банків частіше використовується перший підхід, де ефективність може бути обчислена за допомогою підстановки конкретних показників діяльності банку у формули для розрахунку відповідних коефіцієнтів, що дозволяє отримати більш повний відгук про успішність управління діяльністю даного банку.

За своєю суттю, метод коефіцієнтів передбачає створення системи взаємопов'язаних показників, які в повній мірі спроможні відобразити стан і тенденції розвитку досліджуваного об'єкта [3]. Коефіцієнти, які отримуються в результаті цього аналізу, дозволяють робити більш точні висновки щодо ефективності управління банком, ніж абсолютні значення. Оцінка ефективності діяльності банку проводиться шляхом аналізу показників прибутковості за допомогою методу коефіцієнтів, і для цього необхідно виконати наступні кроки:

Розрахувати фактичну прибутковість банку на основі щорічних фінансових звітів;

Порівняти коефіцієнти з відповідними значеннями за аналогічні періоди минулих років;

Виявити основні тенденції зростання чи зменшення коефіцієнтів;

Визначити фактори, що впливають на ці коефіцієнти;

Підсумувати результати аналізу [13].

Для більшого розуміння суті аналізу ефективності управління діяльністю комерційного банку розглянемо ключові показники прибутковості цього банку, які використовуються при такому аналізі (рис. 2.2):

ПОКАЗНИКИ ПРИБУТКОВОСТІ БАНКУ

Рис. 2.2 Показники аналізу ефективності банківської діяльності

Використовуючи розрахунок таких показників, можна достатньо повно оцінити ефективність діяльності банку.

З серед численних показників, наведених вище, великою важливістю відзначаються прибутковість активів, що також позначається аббревіатурою ROA (від англійського "return on assets" – рентабельність активів), і рентабельність власного капіталу, або ROE (від англійського "return on equity" – рентабельність власного капіталу) [45].

Для подальшого розрахунку цих коефіцієнтів необхідно вивчити фінансовий стан Приватбанку та зібрати показники, необхідні для виконання розрахунків згідно з формулами цих коефіцієнтів.

У таблиці 2.7 представлені основні результати розрахунку коефіцієнтів, необхідних для проведення аналізу ефективності діяльності Приватбанку в період з 2020 по 2022 роки.

Таблиця 2.7
Вихідні дані для розрахунку коефіцієнтів ефективності діяльності

Вхідні показники, млн. грн.	Станом на:			Абсолютне відхилення 2022/2020
	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023	
Чистий прибуток/(збиток)	24350	35050	30200	5850
Власний капітал	52825	57789	66615	13790
Активи	382525	401296	540596	158071
Витрати	16681	2348	10473	-6208
Процентні доходи за кредитними операціями	33563	35854	43686	10123
Кредитний портфель	232772	242568	250496	17724
Процентні витрати за депозитами	11961	6537	3768	-8193
Чистий процентний дохід	21602	29317	39918	18316
Процентні витрати	11961	6537	3768	-8193
Інший операційний дохід	85402	39169	79585	-5817
Чисельність працівників, осіб	22000	20500	18700	-3300
Витрати на персонал	8192	8984	10096	1904
Статутний капітал	206060	206060	206060	0

Джерело: розроблено автором за даними джерела [46]

З таблиці видно, що багато показників значущо змінилися протягом останніх років. Позитивним вказником ефективності діяльності банку є зменшення витрат Приватбанку на 6 208 мільйонів гривень, включаючи процентні витрати, які знизились на 8 193 мільйони гривень, як станом на початок 2023 року порівняно з аналогічним періодом 2021 року. Також зафіксовано зростання процентних доходів і чистого прибутку банку. За аналізований період чисельність працівників скоротилася на 3 300 осіб, що

свідчить про оптимізацію роботи відділень. Однак негативним моментом є зменшення іншого операційного доходу на 5/817 мільйонів гривень протягом досліджуваного періоду.

Розрахуємо показник прибутковості активів Приватбанку за такою формулою [3]:

$$ROA = \frac{\text{Чистий прибуток/збиток}}{\text{Величина активів}} \quad (2.9)$$

Підставивши значення чистого прибутку та величини активів Приватбанку отримаємо наступні показники:

$$ROA_{2020} = \frac{24350}{382525} = 0,064$$

$$ROA_{2021} = \frac{35050}{401296} = 0,087$$

$$ROA_{2022} = \frac{30200}{540596} = 0,056$$

Були обчислені показники прибутковості активів Приватбанку за 2020-2022 роки. Показник за останні два роки зменшився на 12,5% і зараз становить 5,6%, що є негативною тенденцією. Зазвичай в аналізі прибутковості банків вважається, що якщо показник ROA перевищує 1%, то банк, чиї прибутки аналізуються, працює ефективно. Таким чином, можна констатувати про рентабельність Приватбанку протягом усіх трьох років.

Далі розрахуємо показник прибутковості капіталу, котрий розраховується за наступною формулою [3]:

$$ROE_1 = \frac{\text{Чистий прибуток/збиток}}{\text{Величина власного капіталу}} \quad (2.10)$$

Ми позначили цей показник з індексом 1, тому що на практиці дослідження прибутковості банків, цей показник іноді цей показник можна розглядати більш детально, за допомогою коефіцієнта віддачі статутного капіталу, який також визначається за вищезазначеною формулою [3]:

$$ROE_2 = \frac{\text{Чистий прибуток/збиток}}{\text{Величина статутного капіталу}} \quad (2.11)$$

Показник ROA_2 дає демонструє ефективність та обгрунтованість вкладення коштів акціонерів і відображає здатність досліджуваного банку управляти всіма своїми фінансами.

Розрахуємо ці показники за останні три роки, і почнемо з даних за діяльність банку 2020 року, результати якої в таблиці наведені станом на 01.01.2021:

$$ROE_1 = \frac{24350}{52825} = 0,46$$

$$ROE_2 = \frac{24350}{206060} = 0,12$$

З отриманих результатів видно, що показники є позитивними, оскільки банк був досить прибутковим у 2020 році. Так, на 1 гривню власного капіталу він заробляв приблизно 46 копійок прибутку, а на 1 гривню статутного капіталу – приблизно 12 копійок прибутку.

Розрахуємо ці показники для 2021 року, за даними, представленими в колонці станом на 01.01.2022:

$$ROE_1 = \frac{35050}{57789} = 0,61$$

$$ROE_2 = \frac{35050}{206060} = 0,17$$

У 2021 році можна відзначити позитивну тенденцію до збільшення прибутку як для власного капіталу Приватбанку (з 61 копійки до однієї гривні капіталу), так і для статутного капіталу (з 17 копійок).

Також, за аналогією розрахуємо показники за 2022 рік:

$$ROE_1 = \frac{30200}{66615} = 0,45$$

$$ROE_2 = \frac{30200}{206060} = 0,15$$

За 2022 рік можна відмітити тенденцію до зменшення отримання прибутку як власного капіталу Приватбанку до 45 копійок з однієї гривні капіталу, так і

статутного капіталу до 15 копійок. Ці показники означають погану ефективність діяльності банку.

Розрахунок решти показників віднесемо до таблиці (табл. 2.8), для більш наглядної зміни в їх значенні.

Таблиця 2.8

Коефіцієнт ефективності	Методика розрахунку	Станом на:			Абсолютне відхилення за досліджуваний період
		01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023	
Рентабельність витрат	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{витрати}}$	1,46	14,93	2,89	+1,43
Чиста процентна маржа	$\frac{\text{Процентний дохід} - \text{процентні витрати}}{\text{активи}} \times 100\%$	2,52	5,68	6,69	+4,17
Ступінь залежності фінансового стану банку від інших доходів	$\frac{\text{Рівень іншого операційного доходу}}{\text{Активи}} \times 100\%$	22,33	9,77	14,72	+7,61

Джерело: розроблено автором за даними джерела [3;46]

Зміна рентабельності вказує на позитивні зрушення в управлінні Приватбанком. Ще одним показником покращення ефективності за аналізований період є збільшення чистої процентної маржі на 4,17% в порівнянні з початком аналізу. Це свідчить про підвищену здатність Приватбанку, використовуючи свої активи, генерувати чистий процентний дохід. Однак, значення цього показника менше 4,5% вказує на ризик банкрутства, тому важливо, щоб керівництво банку прийняло вчасні заходи для його підвищення. Це, в основному, досягається через збільшення дохідних активів та вдосконалення процентної політики [15]. Нарешті, зменшення рівня інших операційних доходів на 14,72% свідчить про скорочення залежності Приватбанку від "нетрадиційних" джерел доходу, що вказує на покращення надійності банку, але залишається на високому рівні.

Отже, за результатами проведеного аналізу ефективності діяльності Приватбанку можна відзначити, що станом на увесь досліджуваний період (2020-

2022 роки) банку вдалось налагодити свою діяльність, та підвищити її ефективність, про що й свідчать відповідні зміни коефіцієнтів, отриманих в ході аналізу.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯМ ПРИБУТКОМ БАНКУ

НУБІП України

3.1. Адаптація зарубіжного досвіду підвищення прибутковості банків

в Україні

НУБІП України

Сучасні банківські системи концентрують основні фінансові ризики, які пов'язані з недоліками певної економічної системи та мають циклічний характер розвитку. Тому економічна криза країни або регіону викликає кризу банківської системи і навпаки. Процес розвитку економіки кожної країни нерозривно

НУБІП України

пов'язаний із механізмом функціонування ефективної інфраструктури фінансового ринку, у центрі якої перебуває банківська система. Саме від того, наскільки ефективно здатні банки діяти на різних сегментах ринку банківських послуг, визначається успішність ринкових відносин, забезпечення інтенсивного

НУБІП України

економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності країни на світовому ринку та зростання добробуту населення.

НУБІП України

В першу чергу пропонуємо звернути увагу на досвід США. Так, банківська система США за своєю структурою значно відрізнялася від систем європейських

НУБІП України

країн. В США центром кредитної системи є Федеральна резервна система (ФРС), яка створена згідно з Федеральним резервним актом у 1913 р. Головною метою створення ФРС була необхідність у централізації банківської емісії в країні.

НУБІП України

Завдяки ФРС централізовано резерви комерційних банків на рахунках у центральних резервних банках, що підвищило ліквідність банківської системи,

створено умови для поширення безготівкових рахунків, оскільки кожний федеральний резервний банк є розрахунковою палатою для комерційних банків свого округу, а міжокружний розрахунковий фонд, до якого входять 12

федеральних резервних банків, є вищою інстанцією з безготівкових розрахунків у масштабі всієї країни [42].

Стан економіки та ефективність монетарної політики значною мірою залежать від міцності фінансової системи. Тому конгрес поклав на ФРС більшу

частину відповідальності за цілісність державних фінансових інституцій. ФРС також здійснює безпосередній нагляд за діяльністю депозитних установ, поділяючи відповідальність за це з іншими федеральними органами та органами штатів. Крім того, перевіряючи діяльність банків і розглядаючи їхні звернення стосовно відкриття нових філій, злиття чи нових придбань, ФРС враховує потреби в кредитах верств населення, що обслуговуються цими інституціями. Через свої «дисконтні вікна» резервні банки можуть забезпечити значну ліквідність фінансовим інституціям. ФРС здійснює вплив на економіку насамперед через величину резервів, які депозитні установи зобов'язані тримати відповідно до своїх вкладів. Якщо ФРС вирішує змінити величину резервів, це впливає на пропозицію грошей, наявність кредитів, ставки відсотка і через них на масштаби витрат. Вплив політики ФРС насамперед стає відчутним на ринках депозитів, але він швидко поширюється на всю фінансову структуру країни, її економіку, а часто і на економіку всього світу.

Щодо досвіду країн ЄС у сфері управління прибутковістю банків, то характерною їх особливістю є інтернаціоналізація банківської системи. Так, наприклад, Польща має найбільший банківський сектор серед країн Вишеградської групи. Держава володіє декількома банками, проте цей сектор переважно перебуває в приватній власності, яка керує приблизно 80% ринку. Уряд зробив спробу збільшити частку державного банківського сектору шляхом придбання іноземних банків державними. В результаті цього частка іноземних банків в сукупних активах сектору впала на кінець 2022 р. до близько 55,5%.

Таким чином, вперше з 1999 р. частка вітчизняних інвесторів в активах сектору була вище, ніж частка іноземних власників, адже вона досягла 54,5% (порівняно з 46,4% у 2021 р.).

Банківський сектор Польщі відіграє важливу роль у фінансуванні вітчизняного бізнесу та має високий рівень довіри населення. РКО «Bank Polski» та «Bank Pekao» входять в десятку найбільших комерційних банків Центральної та Східної Європи. Всього у фінансово-кредитному секторі Польщі

зареєстровано 36 комерційних банків, 26 кредитних установ, 553 кооперативні банки, які мають 12 310 відділень. Згідно з прогнозами у 2019-2022 рр. потенціал зростання банківського сектору Польщі становить 6,1% щорічно [43].

Польський банківський сектор залишається ліквідним та добре капіталізованим. Банки добре капіталізуються із середнім показником достатності капіталу у 17,5% та коефіцієнтом капіталу першого рівня у 16,1% у 2020 р., що на два відсотки більше, ніж у 2018 р. Показники ліквідності, зокрема коефіцієнт кредитування до депозитів зі значенням 94,7% у 20 р., вказують на зручний буфер в результаті зростання депозитів приватного сектору в середньому на 9% протягом 2021-2022 рр. Польські банки переважно фінансуються за рахунок внутрішніх депозитів, що становить близько 60% від загальної суми балансу, а зобов'язання перед іноземними фінансовими організаціями, переважно материнськими банками, еквівалентні приблизно 12% загального фінансування. Проте ефективність окремих банків змінюється, а деяким може знадобитися збільшення їх капіталу [44].

Чеська економіка залежить від банківського фінансування набагато більше, ніж інші країни групи. В країні налічується 45 банків, 85% активів яких контролюються материнськими банками розвинених країн. Частка державної власності в банківському секторі становить 2,4%. У TOP-10 банків ЦСЄ входять два чеські банки, а саме «ČSOB» і «Česká spořitelna». В Чехії населення повністю довіряє банкам. Вважається, що, незважаючи на наслідки світової фінансової кризи, банківська система Чехії залишається стабільною.

Щорічний приріст банківського сектору Чехії у 2019-2022 рр. очікується на рівні 4,6%. Чеський банківський сектор зазвичай демонструє високий рівень капіталізації, рентабельності та ліквідності. Коефіцієнт достатності капіталу банків дає достатньо можливостей для кредитного фінансування реальної економіки. Коефіцієнти капіталізації трохи збільшились протягом останніх семи років (17,6% у 2020 р.), однак, оскільки вони покращилися в інших країнах ЄС,

рівень капіталу в банківській системі Чехії зараз має середнє значення серед країн Європейського Союзу [45].

Чеський національний банк з метою запобігання дефляції здійснив валютну інтервенцію, утримуючи курс національної валюти відносно євро на рівні 27 чеських крон. Мета була досягнута, тому що у 2020 р. інфляція піднялася з 0,11% до 2,3%, тоді як середній показник по ЄС у 2020 р. склав 1,9% [46].

Структура власності банківської системи Угорщини непослідовна інвестиційна політика уряду, політика щодо компенсації валютних кредитів, неефективне регуляторне середовище, корупційні скандали обумовили стрімкий відтік іноземного капіталу з банківської системи, надмірні збитки банківської діяльності, припинення кредитування угорських підприємств, нестабільність національної валюти протягом тривалого часу. Згідно з прогнозом у 2019-2022 рр. приріст банківського ринку становитиме 5,8% [47]. Індикатори фінансової

стійкості у секторі посилились у 2020 р. Положення капіталу банків істотно посилили значні покращення як коефіцієнта рівня 1, так і загальної норми достатності капіталу, які у 2020 р. склали

Щодо Франції, то чотири французьких банки входять в дев'ять найбільших банків Європи. Усі установи «великої п'ятірки» значно розширили присутність за межами національних кордонів і сьогодні підпадають під прямий контроль ЄЦБ в якості системно значущих банків ЄС, а 4 з них (крім Crédit Mutuel) визнані системно важливими банками світу (G-SIBs). Поштовх французьких банків до міжнародної експансії був мотивований необхідністю диверсифікувати свій бізнес-портфель, скористатися перевагами більш широких ринків, що зазнають різних циклів зростання та криз. Створення місцевих відділень на зовнішніх ринках істотно скоротило операційні витрати французьких банків. Таким чином, велика частка транскордонних вимог у сукупному балансі п'яти найбільших французьких банківських груп є цілком виправданою (станом на 2016 р. загальний обсяг транскордонних вимог досягнув

2,1 трлн євро, що становить більше 1/3 консолідованих активів національної банківської системи [47].)

Показники рентабельності капіталу (ROE) та активів (ROA) банківської системи Франції за останні роки високі та мають тенденцію до збільшення, що обумовлено високою операційною ефективністю банківських установ в країні.

ROA у Франції у 2008 р. становив 0,1%, збільшившись до 0,4% у 2021 р. Цей показник вищий за середнього значення в країнах Євросоюзу у 2 рази, що у 2019 р. складав 0,2% [48].

Для удосконалення організації та діяльності банківської системи Франції, на початку 2020 р. виконавчий комітет Банку Франції розширив існуючі ініціативи трансформації системи у генеральному плані «Амбіції 2020». Очікується, що пропозиції приведуть до реалізації планів дій, покликаних зробити Банк Франції сильнішим і гнучкішим інститутом, який буде краще служити суспільству.

Отже, враховуючи динаміку основних індикаторів банківської системи Франції, можна оцінити її як достатньо стійку, тобто здатну протидіяти та долати різного роду економічні потрясіння, та як надійний фундамент для розвитку та укріплення фінансової системи країни.

Варто відзначити, що сьогодні значної популярності у країнах Європи набуло застосування моделі аналізу SREP (Supervisory Review and Evaluation Process). Ця модель є розгалуженою та доопрацьованою версією ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process). Тоді як ICAAP було розроблено в межах Базеля II та спрямовано на дослідження внутрішніх процедур та процесів в банку з метою визначення рівня достатності капітальних ресурсів в довгостроковій перспективі для покриття всіх можливих ризиків, SREP-аналіз ґрунтується на дев'яти взаємопов'язаних напрямках аналізу, таких як:

здійснення класифікації фінансових інституцій (банків) відповідно до результатів кластерного аналізу;

– постійний моніторинг показників діяльності банків;
 – аналіз бізнес-моделі банку,
 – оцінка системи внутрішнього управління та контролю;

– оцінка адекватності капіталу (ICAAP);
 – оцінка ризиків ліквідності та достатності джерел для підтримання ліквідності банку;

– визначення результируючої оцінки фінансового стану та фінансової стійкості банку;

– визначення напрямів, що потребують регулювання;
 – визначення заходів, що можуть бути застосовані органами банківського нагляду для окремого банку, з метою раннього попередження погіршення його фінансового стану та фінансової стійкості [49].

Зарубіжний досвід у підвищення прибутковості банківських установ вказує на те, що збільшення прибутку банків є позитивним фактором, але для кожної економічної системи використовуються різні методи підвищення його обсягу. Так, концепція «високорентабельної банківської діяльності», у країнах з розвинутою ринковою економікою, базується на трьох «китах» [50, с. 169]:

1) максимізації доходів (від наданих кредитів та операцій із цінними паперами, а також підтримка гнучкої структури активів, яка пристосована до змін процентної ставки);

2) мінімізації витрат (через оптимізацію структури пасивів, зменшення витрат від безнадійних позичок, жорсткий контроль за накладними витратами;

3) грамотному та ефективному менеджменті.

Виходячи з даної концепції, цей зарубіжний можна адаптувати до українських банків з метою підвищення прибутковості діяльності українських банків, яка передбачає максимізацію доходів, мінімізацію витрат та формування

високоєфективного менеджменту банку. В зв'язку з цим можна запропонувати основні напрямки зростання доходів комерційного банку (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Основні напрямки зростання прибутковості банків

Напрямок	Зміст
Загальне зростання групи активів, що приносять процентний дохід	<ul style="list-style-type: none"> – залучення більшої кількості позичальників та ретельний аналіз їх фінансового стану; – нарощення власного кредитного потенціалу за рахунок збільшення обсягу ресурсів, що залучаються; – проведення виваженої маркетингової політики
Ізбалансування суперечностей між ліквідністю, надійністю та прибутковістю комерційного банку	раціональне та ефективне розміщення коштів банку для забезпечення його фінансової стійкості
Прогнозування доходів, витрат та прибутків банку	– фінансове планування; – передбачення перспектив розвитку та цілей на поточний рік діяльності банку
Зміна загального рівня процентної ставки по активних операціях банку	З метою отримання більшого доходу банк повинен враховувати крім специфічних факторів, що визначають розмір процента по активних операціях (облікова ставка, рівень інфляції, термін позики, її розмір, ризик, характер забезпечення, витрати по оформленню позики, контроль та інші), також попит на кредитному ринку і ставки конкуруючих банків та інших фінансово-кредитних установ
Зміна структури портфелю доходних активів	головне завдання банку – визначення ступеню допустимості та виправданості того чи іншого ризику
Нарощення власних коштів банку	це буде однією з передумов залучення іноземних інвестицій, стимулюватиме інтеграційні процеси, забезпечить незалежність банку і створить умови для виживання банківської системи України в період посиленої конкуренції з боку іноземних банків
Систематичне і всебічне вивчення кредитних ризиків та приймання заходів по їх зниженню	організація відділів управління кредитними ризиками

Формування достатніх страхових резервів та резервних фондів	створення цих резервів гарантуватиме покриття рахунків у діяльності банку, сприятиме підтримці його ліквідності на необхідному рівні
Забезпечення зростання непроцентних доходів, а саме приділення більшій уваги доходам від надання послуг «небанківського» характеру, оптимізація пасивів, зменшення загально адміністративних витрат, зменшення витрат на створення банківської послуги	– збільшення комісійних, торговельних, інших банківських операційних доходів, інших доходів; – надання більш якісного обслуговування; – збільшення обсягу та спектру послуг, що надаються суб'єктам господарювання; – впровадження нових банківських продуктів; – розвиток «зарплатних проєктів»; – збільшення обслуговування клієнтів по системі «КлієнтБанк»; – впровадження системи «Інтернет-Банкінг», що дасть змогу більш оперативного обслуговування клієнтів
Покращення рівня професіоналізму	– грамотна побудова управлінських та функціональних структур; – підвищення майстерності та компетентності працівників банку

Джерело: складено автором

Також, на наше переконання, українським банкам треба приділяти більш уваги доходам, які банки можуть отримувати від надання послуг «небанківського» характеру – консультаційних, аудиторських, а також доходам від проведення факторингових і лізингових операцій, доходів від надання поручительств гарантій. Але проблемою є те, що всі ці доходи, в першу чергу залежать від розширення клієнтської бази банку. Застосування таких інструментів в банківській діяльності, які дозволяють як планувати, так і одержувати додатковий прибуток. Мова йде про ф'ючерси, опціони, форвардні операції з валютою ті інші форми діяльності, які відповідають умовам ринкових відносин.

Також, використовуючи світовий досвід, великий вплив на банківську систему має документ «Базель II», який визначає мінімальний власний капітал

банку та його резерви, з метою зменшення ризиків. Оскільки Україна перебуває в умовах світової інтеграції, дуже важливим є прийняття «Базель II», що обов'язково вплине і на прибутковість комерційних банків, адже Центробанк контролюватиме їх фінансовий стан. Суть Базель II ґрунтується на трьох опорах [49, с.171] (рис.3.1).

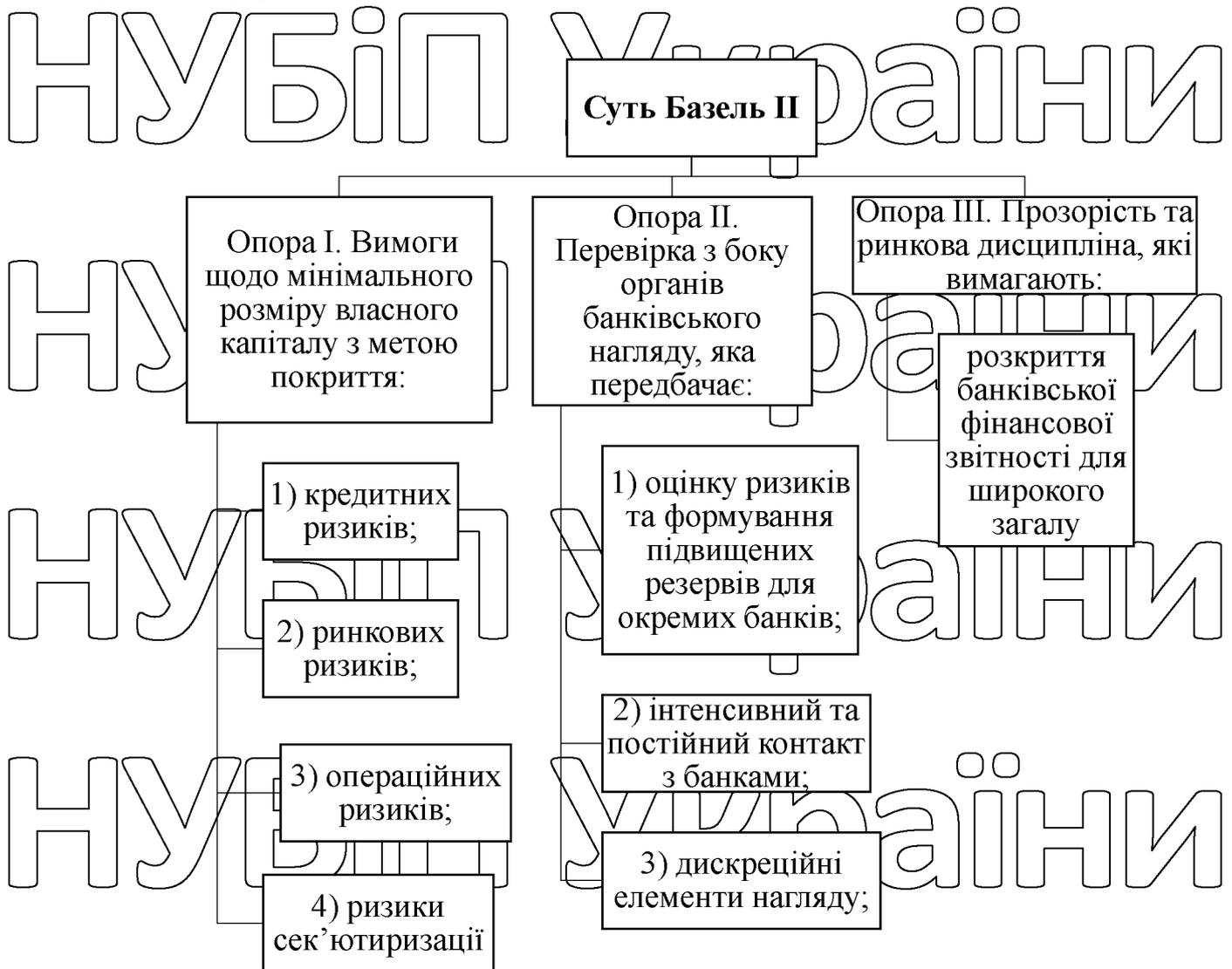

Рис.3.1. Суть «Базель II»

Джерело: розроблено автором

Найбільше уваги приділяється першій опорі, яка містить:

– змінені вимоги щодо формування резервів для покриття збитків із кредитних ризиків. Головними ризиками вважаються кредитні, які можуть охоплювати ризик неплатоспроможності контрагента, ризик його ліквідності, ризик країни (якщо контрагент походить з іншої країни) тощо. Тепер банки власноруч можуть при виконанні певних умов розраховувати резерви для

покриття збитків із ризиків на базі показників внутрішніх систем оцінки ризиків.

Щоб надати банкам стимул розвивати власні системи менеджменту ризику, Комітет оформив підходи таким чином, що резерви капіталу є тим меншими, чим

більш удосконалений підхід застосовується з боку банку. В січні 2004 року було

також визначено, що в «Базель II» охоплюватимуться тільки неочікувані ризики,

а очікувані ризики повинні бути врахованими як спеціалізовані резерви в рамках бухгалтерського обліку та вирахованими з власного капіталу банку. Цікаво

зазначити, що коефіцієнт платоспроможності все ще залишився на 8% рівні (для

порівняння: в Україні він знаходиться на рівні 10%);

– застосування інструментів пом'якшення ризику. Охоплюються гарантії

та кредитні деривати, хоча тільки типу «кредитний дефолтний своп», «кредитно-дефолтне боргове зобов'язання» (як грошове забезпечення) та «своп повного

повернення»;

– вимоги щодо формування резервів для покриття збитків із операційних

ризиків. Операційні ризики визначаються як «ризик збитків в результаті неадекватних або помилкових внутрішніх процесів, дій працівників та систем

або зовнішніх подій» (в тому числі і юридичний ризик);

– положення щодо операцій з сек'юритизацією активів. Цей пункт спрощує

використання «Asset Backed Securities», водночас Комітет намагається усунути джерело регулятивного арбітражу. Експерти вважають, що зменшаться операції

з сек'юритизацією активів, які проводяться банками з метою вивільнення

регулятивного капіталу. «Базель II» в основному звертає увагу на традиційну

сек'юритизацію;

– положення щодо операцій торгового портфелю. Уточнюються основні вимоги до позицій торгового портфелю, зокрема підкреслюється потреба в пруденційній оцінці таких позицій, особливо менш ліквідних.

Друга опора регулює процес перевірки банку органами банківського нагляду (рис.3.2).

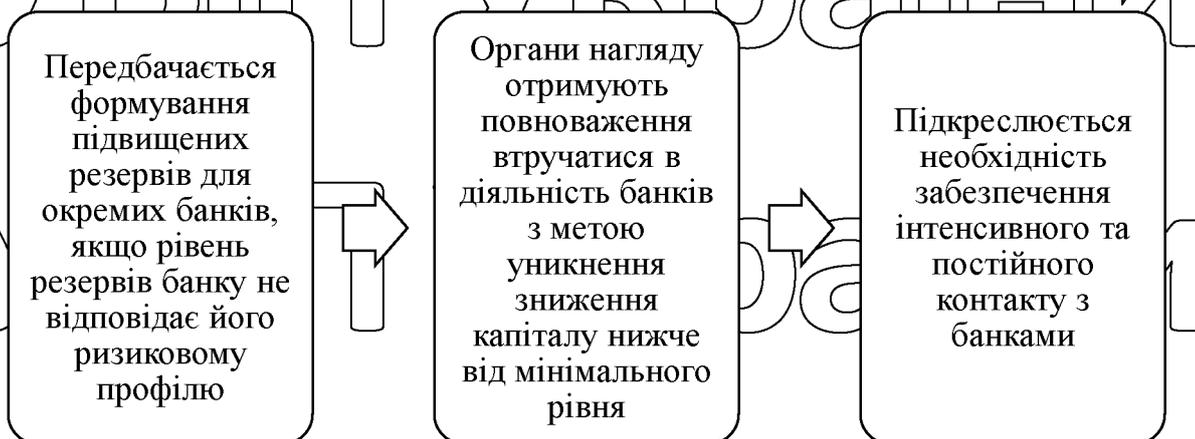

Рис.3.2. Зміст другої опори «Базель II»

Джерело: розроблено автором

Третя опора вимагає розкриття банківської фінансової звітності для широкого загалу. Такий інструмент застосовується з метою створення основи саморегуляції банків. Деякі експерти вважають таку форму регулювання для банківського сектору неадекватною. Ця опора виконує роль додатку до опор I-II.

Отже, для підвищення стійкості банків у несприятливих економічних умовах створено спеціальний документ «Базель II», орієнтований для всіх країн світу. Для підвищення стабільності, тому і прибутковості, у західних країнах використовують диверсифікацію ризиків банку, створення спеціальних резервів

для різних установ, обмеження певних операцій, публічність звітів банків про фінансовий результат тощо.

Для збільшення ефективності управління процесом формування і розподілом прибутку банку можна запропонувати проведення заходів із збільшення процентних, комісійних та непроцентних доходів банку та зменшення рівня витрат банку за рахунок залучення більш дешевих ресурсів та підвищення частки доходних активів у загальних активах банку, збільшувати обсяг власного капіталу, наприклад за рахунок капіталізації дивідендів, а також ефективно управління співвідношенням прибуток-ризик. Вдале дослідження та впровадження всіх цих заходів допомогло б збільшити прибутковість банку та досягти мінімізації ризиків. На сьогоднішній день, в умовах нестабільного середовища для України це є надзвичайно важливо. Україні важливо залучати прямі іноземні інвестиції для підтримки стабільності банків, а також звертати увагу на традиційні показники банківської стабільності.

3.2. Рекомендації щодо покращення прибутковості банківських установ в Україні

Стан фінансування економічного розвитку країни безпосередньо залежить від банківського сектору. Проте в сучасному етапі розвитку банківська система стикається з численними проблемами, спричиненими економічною кризою, тривалою військовою конфліктною ситуацією на сході України і політичними суперечками. Ключові проблеми банківського сектору включають нестабільність, зростання недовіри населення, невирішені дії Національного банку України та управлінські помилки. Усі ці фактори негативно впливають на прибутковість банків у країні.

Для збереження стабільного рівня банківського прибутку і приваблення нового капіталу, банки повинні покращувати обсяги та якість наданих послуг, оптимізувати витрати і розвивати банківські технології. Прибуток важливий як

один із ключових показників, що використовуються для оцінки фінансових результатів банківської діяльності, і в майбутньому може бути використаний для визначення позиції досліджуваного банку на конкурентному ринку.

Отже, отримання банком збитку призводить до негативних наслідків не лише для конкретного банку, але й для всієї банківської системи. Сучасне суспільство не виявляє великого рівня довіри до Національного банку України як до ефективного регулятора банківських відносин і банківської системи загалом [23]. Із-за інфляції та нестабільності курсу гривні, банки змушені збільшувати обсяги операцій та послуг, щоб забезпечити собі прибуток. Однак кредитування реального сектору економіки залишається ризикованим, через низьку рентабельність цього сектору. З цієї причини банки вдаються до безпечних методів заробітку, кредитуючи уряд шляхом покупки ОВДП і придбання депозитних сертифікатів Національного банку України, які гарантують високий відсоток прибутку.

Тому і виходить, що банківська система самостійно гальмує свій розвиток і розвиток економіки країни в цілому. Це стається через незацікавленість в наданні кредитів реальному сектору, навіть за наявності певного ризику, який може стимулювати економічний зріст. Ми вже визначили в попередніх розділах,

що прибутковість банківських установ великою мірою залежить від ефективного використання їх власних та залучених коштів [14].

З цього можна зробити висновок, що для підвищення рентабельності як окремого банку, так і всього банківського сектору, необхідно постійно проводити дослідження щодо можливості оптимізації структури активних операцій та поліпшення співвідношення між інвестиційними та кредитними операціями на більш ефективні.

Також, одним із шляхів поліпшення фінансової продуктивності банківської системи України є регулювання депозитних рахунків та короткострокових заборгованостей банку.

Для забезпечення фінансової стабільності необхідно постійно розглядати можливості раціонального розміщення банківських коштів. Виконання вказаних

умов безумовно призведе до зменшення конфлікту між прибутковістю банківського сектору, рівнем ризику та ліквідністю банківських установ в ньому [4]

На даний момент через нестабільність економічної ситуації в країні спостерігається річне зменшення кількості діючих банків (рис. 3.1).

Рисунок 3.1 Кількість діючих комерційних банків 2018-2023рр. в

Україні

Джерело: складено автором за даними [51]

Як видно на рис. 3.1, у 2022 році в банківському секторі України залишилося активними 67 комерційних банків, що на 15 банків, або 18% менше, ніж у 2017 році.

Слід також відмітити, що ця зміна пов'язана не лише з раніше згаданою нестабільністю, але й з вимогою Національного банку України підвищити статутний капітал кожного діючого комерційного банку до рівня 500 мільйонів гривень до 11 липня 2024 року.

На сьогоднішній день зі 67 діючих комерційних банків в Україні майже половина, а саме 30, належать іноземним власникам, а інші 37 мають вітчизняний капітал. З цих 37 банків 6 є державними комерційними банками, такими як

Ощадбанк, Приватбанк, Розрахунковий центр, Укргазбанк, Укрексімбанк і Український банк реконструкції та розвитку

Зрозуміло, що зі зменшенням кількості банків в Україні, також відбувалося зменшення їхніх структурних відділень. Тільки за 2019 рік українськими банками було закрито 507 відділень.

В таблиці 3.1 розглянемо інформацію про зміни кількості банківських структурних підрозділів за останні роки.

Таблиця 3.1

Структурні банківські підрозділи за групами банків

Група банків	Кількість банківських структурних підрозділів, тис. од.				Зміна абсолютна, тис. од.		
	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Державні	2,2	1,9	1,4	1,4	-0,3	-0,5	0
Іноземні	1,5	1,4	1,1	1,0	-0,1	-0,3	-0,1
Приватні	1,8	1,9	1,6	1,5	+0,1	-0,3	-0,1
Приватбанк	1,1	1,5	1,2	1,2	-0,2	-0,3	0
Разом	7,2	6,7	5,3	5,2	-0,5	-1,4	-0,1

Джерело: складено автором за даними [46]

З таблиці видно, що протягом розглянутого періоду кількість структурних підрозділів в банківському секторі зменшилася на 2 тисячі одиниць. Зрозуміло, що це зменшення передусім було обумовлено зменшенням кількості банків у секторі. Найбільший спад кількості структурних підрозділів спостерігався в групі державних банків, зменшившись на 800 одиниць.

Найменше серед груп банків зменшилось підрозділів в групи приватних банків, так як в 2020 році кількість їх підрозділів навіть була збільшена на 100 одиниць.

Всі зазначені діючі структурні підрозділи банків розташовані на всій території України, проте такий розподіл є відмінним за кількістю в різних регіонах. Аналіз поділу кількості підрозділів на кожну область проводився відповідно до показника на 100 тисяч населення, що проживає там. Згідно з офіційними даними НБУ, найменше структурних підрозділів станом на середину

2023 року сконцентровано на сході, та в Рівненській, Тернопільській та Чернігівській областях.

Для подальшого розвитку економіки України, структура банківського сектору за власністю комерційних банків виявляється дещо не вигідною. На банківському ринку з точки зору акумуляції економічних ресурсів та їх розміщення в активах переважно домінують державні банки і банки із закордонним капіталом [44].

За даними Міжнародного Валютного Фонду, з урахуванням показників рентабельності, українські банки виходять на останнє місце серед банків Європи.

Такий негативний результат утворився протягом декількох років через збиткову діяльність банків із зарубіжним капіталом і одного державного банку в 2019 році, а саме Українського банку реконструкції та розвитку.

Протягом останніх років банківський сектор в Україні виявився у збитку, і лише починаючи з 2018 року відзначається позитивна динаміка. Значна кількість українських банків наразі функціонує на межі ризику [46]. Навіть при тому, що аналіз фінансової діяльності банків показав зростання їх прибутковості в попередніх розділах, державні банки продовжують мати недостатньо високу операційну ефективність, і від часу до часу в них все ще спостерігаються розбіжності між отриманими процентами та нарахованими доходами.

Зазначена ситуація стосується також іншої суттєвої проблеми у сучасному банківському секторі, а саме проблемних кредитів. Практично у всіх комерційних банках зараз є такі позики у своєму портфелі. Ця проблема підкреслює важливість систематичного обмеження та моніторингу частки таких кредитів у відношенні до загальної суми всіх виданих позик, допустимої для кожного банку, та рівня кредитного ризику.

Ця проблема існує вже протягом тривалого часу, і її виникненням стало ігнорування вітчизняними банками питань управління кредитними ризиками, а також ліквіднієм ризиком. Це призвело до збільшення обсягів проблемних заборгованостей у кредитних портфелях та нездатності комерційних банків вчасно виконувати свої зобов'язання [13].

Протягом усього 2022 року показники банківських ризиків залишалися стабільними. Згідно з даними Національного банку України, ризик прибутковості та кредитний ризик трохи знизилися, проте юридичний ризик залишався на високому рівні. Серед основних проблем, що ускладнюють здатність банківського сектору, а саме банків, до збільшення прибутковості, можна виділити наступні.

- Воєнна агресія із сторони російської федерації та її вплив на банківську систему України та економіку загалом;
- Надмірна присутність іноземного капіталу у банківському секторі;
- Зменшення кредитного портфеля банків і скорочення їх кредитної активності, не зважаючи на фокус на кредитування внутрішніх економічних потреб нашої країни [56].

Отже, внаслідок аналізу прибутковості банківської системи України, можна пропонувати наступні заходи, що рекомендується впроваджувати Національному банку України для вирішення вищезазначених проблем:

- Завершене виведення проблемних банків із ринку за допомогою відповідного механізму [14];
- Впровадження капіталовкладень, відповідних вимогам Базеля III, для банківського сектору [3];
- Зменшення кількості банків, що формувалися за рахунок іноземного капіталу;
- Розробка стимулюючих методів надання банками кредитів підприємствам різних розмірів та форм власності;
- Збільшення гарантованої державою суми для відшкодування вкладів фізичних осіб для підвищення рівня довіри населення до банківських установ.

Однак неслухно обмежувати рекомендації щодо поліпшення тільки до НБУ, оскільки в банківській сфері є інші фінансові установи. Тому, для підвищення прибутковості банківських установ України, перед ними стоїть низка завдань:

• Докладніше аналізувати можливості позичальників. Згідно з інформацією Національного банку України, всі українські банківські установи мають широкий спектр методів оцінки можливостей дефолту позичальника та ймовірних втрат від цього дефолту. Головним чином, це стосується іпотечних та споживчих кредитів. Ця система оцінки потребує оптимізації та розробки шляхів її подальшого вдосконалення, оскільки згідно з останніми дослідженнями в цій області, багато банківських установ навіть мають труднощі з правильним визначенням параметрів розрахунку очікуваного збитку на основі статистичних даних.

• Необхідно систематично покращувати результативність у відношенні непрацюючих кредитів [13]. Зазвичай такі кредити піддаються процедурі реструктуризації відповідно до законодавства України, а саме "Про фінансову реструктуризацію". Проте систематичного прогресу в цьому напрямі важко відстежити. Показники кількості невідповідальних боржників повільно, але зростають. Такі боржники, навіть у випадку покращення своєї фінансової ситуації, не поспішають сплачувати борги перед банками. Отже, для покращення результативності в цьому напрямку слід активно використовувати координаційні комітети та кредитні комітети, завдяки яким впроваджується механізм проведення позасудових фінансових реструктуризацій;

• Банки, які протягом тривалого періоду зазнають втрат або навіть не відповідають запланованому прибутку, повинні переглянути свою стратегію. Їм слід прискорено відновити прибуткову діяльність, можливо, шляхом зменшення операційних витрат та скорочення винагороди, яку отримують вищі керівники та інший персонал;

• Оптимізувати управління, що стосується непрофільних активів, наявних у кризові періоди [10]. Внаслідок стягнення заставних майнових активів від позичальників під час кризових ситуацій банки збільшили свій активний портфель значними кількостями об'єктів. Понад половина цих активів не є прибутковими для банку, проте вимагає значних фінансових витрат на їх обслуговування.

Отже, незважаючи на складну ситуацію в економіці України, банківський сектор поступово відновлюється, хоча темпи економічного зростання та активів банків не є стабільними. Національний банк України (НБУ) повинен сфокусувати увагу на проведенні реформ, які забезпечать і, не менш важливо, зберегти макроекономічну стабільність і створять додаткові стимули для кредитування економіки. Це, в свою чергу, сприятиме позитивним змінам у напрямку довгострокового економічного зростання. Останні дослідження НБУ показують, що позитивні тенденції в розвитку кредитування економіки та зростання прибутковості спостерігаються у внутрішніх державних та приватних банках.

Тому на даний момент, пріоритетом є зменшення кількості банків, створених за рахунок іноземних капіталів. З іншого боку, комерційні банки повинні підвищити ефективність своєї діяльності через поступове формування та поповнення резервів, а також оптимізацію методів оцінювання всіх можливих кредитних ризиків.

Багато банків зазнавали або продовжують зазнавати збитків через недооцінення можливих втрат від знецінення кредитів, що призводить до недооцінення створення та наповнення відповідних резервів. Ми вважаємо, що втілення вищезазначених заходів позитивно позначиться на довгостроковому поліпшенні прибутковості як банківського сектору в цілому, так і банківських установ, що входять до нього.

3.3. Шляхи підвищення ефективності управління діяльністю досліджуваного банку

Головною метою для кожного власника банку, який вкладає або тільки планує вкласти власні кошти в банківський бізнес, є підвищення ефективності діяльності цього банку. У пошуку шляхів для такого підвищення, невідмінним є дослідження прибутку банку, а саме його прибутковості. Прибутковість

конкретного комерційного банку служить певним індикатором, який дозволяє оцінити основні фінансові результати проведеної банком діяльності протягом певного періоду. Такий аналіз допомагає виявити основні проблеми та відхилення від результатів минулого періоду. Виявлення таких відхилень дозволяє виявити проблеми, пов'язані зі зниженням ефективності банку, і, отже, швидше і точніше визначити напрями для покращення стану цієї ефективності. Для забезпечення ефективного функціонування комерційного банку необхідно систематично розраховувати, аналізувати та прогнозувати показники прибутковості, рентабельності та віддачі власного капіталу на майбутні періоди.

Цей розрахунок проводиться для того, щоб розробити політику банку та приймати заходи, спрямовані на запобігання зниженню цих показників.

Фактично, під поняттям ефективності діяльності комерційного банку мається на увазі зростання результатів його діяльності завдяки реалізації заходів, спрямованих на удосконалення банку та наданих ним послуг. Іншими словами, це співвідношення між отриманими банком результатами та обсягами залучених та владених ресурсів, а також витратами, що були зроблені для досягнення запланованих цілей.

Під час написання бакалаврської роботи було проведено аналіз ефективності діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за допомогою методу коефіцієнтів. На основі результатів цього аналізу можна оцінити не лише поточний стан ефективності ПриватБанку, а також ідентифікувати проблемні аспекти його діяльності і, відповідно, розглянути шляхи їх вирішення з метою підвищення ефективності діяльності ПриватБанку.

Було розглянуто кілька напрямів, в яких банківська система потребує розвитку, і надаю кілька рекомендацій щодо поліпшення сучасної ситуації. Проте важливо пам'ятати, що однаково важливим є і розвиток кожного окремого банку [32].

Приватбанк був заснований у 1992 році. Протягом свого існування банк постійно змінювався, покращувався і пристосовувався до нових економічних і соціально-політичних умов. Кожного року банк розширював свою діяльність,

відкриваючи нові відділення, для зручності клієнтів та для охоплення більшої території, що в свою чергу призводило до залучення більше клієнтів щорічно. До 2012 року кількість філій банку зростає до 3 404, що принесло свої плоди: станом на кінець 2012 року, кількість клієнтів, які провели операції в Приватбанку, становила 2,6 мільйона людей щоденно. Однак такий стрімкий ріст також призвів до збільшення витрат на утримання всіх цих філій та виплату заробітної плати їх працівникам. Тому управління банку прийняло рішення зменшувати кількість філій, одночасно розширюючи асортимент наданих послуг, щоб зберегти і привернути клієнтів.

З 2012 року банк зменшив кількість своїх внутрішніх підрозділів до 1 131 станом на 1 липня 2023 року. Однак це не призвело до негативного впливу на кількість клієнтів банку, оскільки банк активно впроваджував інноваційні технології та розвивав свою маркетингову діяльність. Ці заходи допомогли збільшити кількість клієнтів банку вдвічі, до майже 24 мільйонів осіб, навіть при скороченні кількості підрозділів.

Також варто відзначити, що зменшення чисельності співробітників з 22 000 осіб в 2020 році до 18 700 осіб в 2022 році мало позитивний ефект. Це дозволило не лише зменшити витрати на заробітну плату і загальні витрати на персонал, але також надало можливість наймати більш кваліфікованих працівників, які, хоч і вимагали вищих заробітних плат, принесли покращення якості послуг, наданих банком, і, відповідно, збільшили доходи.

Важливо зазначити, що серед численних показників Приватбанк виявляється лідером в банківській сфері, порівняно з іншими банками України. Щоб зробити ці дані більш наглядними, порівняємо їх з даними інших державних, приватних та іноземних банків в Україні, а також окремо розглянемо показники Приватбанку, не включаючи його до загальної суми державних банків [45]. Це допоможе зрозуміти і порівняти візуально надану інформацію, і зробить очевидним, що у відповідних даних для державних банків буде обчислено суму показників для цієї групи та окремо для Приватбанку.

Свідченням успішного розвитку Приватбанку на всій території України і його амбіціями стати лідером на конкурентному ринку є зростання кількості платіжних карток, банкоматів і терміналів порівняно з іншими банківськими групами.

Розглянемо в таблиці 3.2 зміну кількості активних карток Приватбанку в порівнянні зі змінами в інших банківських групах протягом останніх років.

Таблиця 3.2
Кількість карток Приватбанку та банків України за групами

Група банків	Кількість карток, млн. од.			Зміна абсолютна, млн. од.	
	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023	2021/2020	2022/2021
Державні	6,8	7,0	7,0	+0,2	0
Іноземні	5,3	5,7	4,7	+0,4	-1,0
Приватні	5,8	9,1	8,7	+3,3	-0,4
Приватбанк	22,6	24,4	25,9	+1,8	+0,5
Разом	40,4	46,3	46,3	+5,9	0

Джерело: складено автором за даними [51]

Неважко помітити, що щорічно понад половина карток у банківському секторі належить Приватбанку. Протягом вивченого періоду цей банк випустив 2,3 мільйона карток для своїх клієнтів. Усього в банківському секторі за цей час було видано 5,9 мільйонів карток. З цього стає очевидним, що за останні роки 39% карток, що були випущені у банківському секторі, належали Приватбанку, і це свідчить про його успішне конкурентне позиціонування.

За аналогією оцінки ситуації з платіжними картками розглянемо також ситуацію з банкоматами за групами банків України (табл. 3.3).

Таблиця 3.3
Кількість банкоматів Приватбанку та банків України за групами

Група банків	Кількість банкоматів, тис. од.			Зміна абсолютна, тис. од.	
	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023	2021/2020	2022/2021
Державні	7,6	7,3	6,1	-0,3	-1,2
Іноземні	5,0	4,8	3,6	-0,2	-1,2
Приватні	2,4	2,5	1,7	+0,1	-0,8
Приватбанк	19,7	19,0	16,9	-0,7	-2,1
Разом	34,8	33,6	28,3	-1,2	-5,3

Джерело: складено автором за даними [46]

З таблиці можна побачити, що протягом досліджуваного періоду загальна кількість банкоматів в Україні зменшилася на 6,5 тисяч одиниць. Що стосується Приватбанку, то видно, що кількість його банкоматів зменшилася протягом досліджуваного періоду і становить 16 900 одиниць. Приватбанк володіє більш ніж половиною, а саме 59,7% всіх банкоматів в Україні. Другим за розміром є сукупність інших державних банків, які мають 21,6% цього показника.

Ще одним показником зростання масштабів охоплення конкурентного ринку Приватбанком є кількість платіжних терміналів в Україні. Подібно до двох попередніх випадків, давайте розглянемо і кількість цих терміналів. (табл. 3.4)

Таблиця 3.4
Кількість платіжних терміналів Приватбанку і банків України за групами

Група банків	Кількість платіжних терміналів, тис. од			Зміна абсолютна (відносна)	
	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023	2021/2020	2022/2021
Державні	76,3	85,8	75,4	+9,5	-10,7
Іноземні	61,4	71,0	44,6	+8,6	-26,4
Приватні	19,3	23,9	19,4	+4,6	-4,5
Приватбанк	224	251	223	+27	-28
Разом	381	432	362	+51	-70

Джерело: складено автором за даними [52]

У цій таблиці наведено дані, що показують, що протягом досліджуваного періоду кількість терміналів зменшилася на 19 тисяч одиниць, що свідчить про скорочення мережі терміналів в Україні. Ми можемо помітити, що в цьому аспекті Приватбанк перевершив всі інші банки, навіть сукупність груп банків, і зайняв лідируючі позиції. На 1 січня 2023 року 61,6% платіжних терміналів в Україні належали саме Приватбанку.

Після проведеного аналізу ефективності діяльності Приватбанку в попередньому розділі ми виявили сильні та слабкі сторони його діяльності. Важливо відзначити, що порівнюючи фінансові показники Приватбанку на 1 січня 2023 року з іншими державними банками, незважаючи на минулий збиток,

банк залишається лідером. Зокрема, Приватбанку належало 54,7% чистих активів державних банків та 63,4% частки депозитів населення. Однак, для поліпшення цієї ситуації, перш за все, необхідно звернути увагу на слабкі сторони банку. Одним із кращих показників ефективності будь-якої діяльності є наявність прибутку.

З аналізу стає очевидним, що отримання прибутку Приватбанком не є стійкою тенденцією, оскільки за три досліджувані роки лише за останній рік банк отримав прибуток, під час як два попередні роки були збитковими. Тому для банку перш за все необхідно активно працювати над максимізацією свого прибутку.

Для досягнення цієї мети важливо збільшити доходи банку та, звісно ж, скоротити його витрати [14]. Для цього Приватбанку слід переглянути свою політику щодо своїх позичальників і вжити заходів для залучення більшої кількості клієнтів, при цьому уважно оцінюючи фінансовий стан кожного з них.

Такі заходи допоможуть банку збільшити свій актив, що в свою чергу призведе до додаткового процентного доходу. Крім того, для підвищення прибутку Приватбанку слід розвивати його кредитний потенціал шляхом збільшення обсягу залучених ресурсів [24]. Це можна досягти через оптимізацію методів ведення процентної та маркетингової політики Приватбанку.

Отже, на даному етапі своєї діяльності Приватбанк досягнув перевищення доходів над витратами, проте важливо пам'ятати про наявність ряду проблем, які все ж присутні в його діяльності і можуть негативно впливати на неї. Вплив таких негативних факторів, як нестабільна політична ситуація в країні та військові дії на Сході України, для Приватбанку обійти або уникнути досить важко. Проте банк може застосувати інші заходи, які дозволять покращити стабільність, збільшити дохідність та зменшити витрати шляхом підвищення ефективності управління діяльністю Приватбанку. До таких заходів можна віднести:

- Збільшення банком власних коштів (це призведе до росту банківської ресурсної бази та його інвестиційного потенціалу; захистить банк від збільшення конкуренції; зростання залучення іноземних інвестицій);

- З метою забезпечення фінансової стійкості банку оптимізувати процес розміщення та використання банком його коштів [11];

- Покращення якості фінансового планування (значна частина банківських витрат обумовлена невідповідністю між собою дій різних управлінь банку. Банк повинен чітко визначати цілі для кожного підрозділу на весь рік, що може бути досягнуто завдяки узгодженому фінансовому плану, включаючи прогнозування банківських доходів, витрат і прибутку на рік [10];

- Постійне поповнення та регулювання на відповідному рівні резервних фондів та страхових резервів для забезпечення більшої стабільності та зниження ризику банкрутства через нездатність повернення кредитів, виданих раніше;

- Точніша оцінка кредитних ризиків через створення відділів управління, присвячених саме кредитним ризикам. Метою таких управлінь має бути систематичне та всебічне дослідження таких ризиків.

Використання такого спектру заходів не лише гарантує підвищення результативності управління Приватбанком в перспективі, але і сприяє збільшенню його надійності та фінансової стійкості.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВИСНОВКИ

На підставі результатів нашого дослідження, ми можемо зробити такі висновки та надати наступні пропозиції.

У поточний момент АТ КБ "Приватбанк" надає свої послуги всім верствам населення, що призвело до його визначальної позиції в банківському секторі України. Банк спрямовує свою політику на постійний розвиток та створення вигідних умов для ефективного обслуговування клієнтів. Він також активно розширює спектр послуг, які надаються клієнтам і розширює масштаби своїх продуктів та послуг на ринку.

До основних видів діяльності Приватбанку, так само як і будь-якого іншого комерційного банку, входять: ведення рахунків, залучення депозитів від фізичних і юридичних осіб, надання кредитів, торгівля цінними паперами, здійснення платежів та операції з іноземною валютою.

Що стосується основних показників діяльності АТ КБ «Приватбанк», то їх значення виявляється найвищим серед всіх учасників українського банківського ринку. Статутний капітал був поповнений коштами в 2018 році і залишався стабільним. З того часу він зрос з 50 695 000 000 гривень до 206 060 000 000 гривень. Ця цифра залишилася незмінною і в наступному році. Власний капітал також збільшувався і станом на 01.01.2023 року становив 66 615 000 000 гривень.

Розмір кредитного портфеля банку був досить нестабільним. На початку 2021 року він склав 232 772 мільйони гривень, і впродовж наступних двох років зростав, досягши у 2023 році показника в 250 496 млн. гривень.

Для Приватбанку, як і для будь-якої комерційної установи, однією з основних мет цілей є отримання прибутку. Саме цей показник є важливою передумовою подальшого функціонування і розвитку банку. Розмір прибутку повинен бути достатнім для збільшення власного капіталу в передбачених розмірах, формування та поповнення банківських резервів, покращення та оновлення технічного обладнання.

Ось чому отримання прибутку є такою важливою для банку стратегічною метою, і це стає основним предметом аналізу і прогнозування банківської діяльності. Протягом останніх трьох років Приватбанк стабільно заробляв прибуток, що свідчить про його постійність у цьому аспекті.

Ефективне управління прибутком банку включає в себе контроль джерел прибутку та розподіл цієї вигоди, що забезпечує фінансову стійкість. Головні джерела прибутку включають торговельну банківську діяльність, комерційну діяльність з управління активами та пасивами, а розподіл включає в себе податок на прибуток, виплати дивідендів акціонерам та формування фондів, таких як резервний фонд матеріального заохочення та інші.

Для успішного управління прибутком необхідно провести його докладний аналіз, зокрема вивчити фактори, що впливають на прибуток, щоб передбачити можливі ризики та можливості та розробити відповідні стратегії для управління ними. Основним методом аналізу прибутку Приватбанку в даній роботі є факторний аналіз, який, на нашу думку, є найбільш підходящим.

З результатів цього аналізу видно, що на прибуток Приватбанку у 2021 році порівняно з 2020 роком найбільший ефект в кількісному виразі спостерігався внаслідок збільшення власного капіталу на 4964 мільйони гривень або 9,4%.

Оскільки показник рентабельності свідчить про те, що на кожен одиницю прибутку банк отримує приблизно 2 гривні прибутку, очевидно, що зі зростанням капіталу також збільшується прибуток банку.

Вплив же факторів на прибуток у 2022 році значно вищий, ніж аналогічні показники за 2021 рік. Проте цю різницю можна пояснити тим, що ми аналізуємо, як саме ці фактори вплинули на зміну прибутку банку. Результати розрахунків показують, що найсуттєвіший вплив на прибуток справила дохідність активів, зокрема збільшення її в позитивному напрямку. Ця зміна призвела до зростання прибутку до оподаткування на 10 376 мільйонів гривень.

Зростання прибутковості в банківській сфері є важливою умовою для успішного функціонування економіки країни. Рівночасно важливими є як підвищення прибутків всього банківського сектору, так і кожного окремого

банку, включаючи Приватбанк. Однак під час впровадження заходів для досягнення цієї мети виникає ряд проблем, які потребують негайного реагування і пошуку шляхів їх вирішення.

Серед основних труднощів, які ускладнюють процес збільшення прибутковості банківського сектору, ми виділили наступні:

- Зменшення обсягів кредитного портфеля банків та зниження їх кредитної активності, незважаючи на активну спрямованість на розвиток нашої держави;
- Завищена присутність іноземного капіталу у банківському секторі;
- Участь у фінансовому секторі банків із країнами, з якими наша держава перебуває у військовому конфлікті тривалий період, що створює додаткові загрози для стабільності банківської системи України.

Для вирішення таких та інших проблем, які не включені в цей перелік, потрібно вживати значну кількість заходів, спрямованих на поліпшення прибутковості банківської системи України. До основних таких заходів, на нашу думку, варто віднести наступне:

- Постійно покращувати ефективність управління непрацюючими кредитами;
- Оптимізувати процес управління, який стосується непрофільних активів, що були набуті під час кризових періодів;
- Проводити більш докладну оцінку можливостей позичальників;
- Переглядати свою стратегію для банків, які протягом тривалого часу зазнають збитків або не досягають запланованого рівня прибутку.

Також ми визначили основні заходи для покращення прибутковості Приватбанку як окремого банку. Банк повинен працювати над зменшенням своїх витрат і, звісно ж, підвищенням своїх доходів. Цього можна досягти шляхом впровадження правильної політики банку стосовно своїх позичальників та залучення нових клієнтів. Проводити більш ретельну перевірку кожного позичальника щодо його платоспроможності і, водночас, підвищувати свій кредитний потенціал шляхом залучення більше коштів. Ще одним важливим заходом є постійне поповнення та регулювання резервних фондів та страхових

резервів на відповідному рівні, щоб забезпечити більшу стабільність та зменшити ризик банкрутства через невідплату позичок, виданих раніше.

Отже, питання формування і розподілу прибутку в банківському секторі є надзвичайно важливим для державної економіки та кожного окремого банку.

Впровадження рекомендованих нами заходів безперечно покращить стан прибутковості в банківському секторі України, а також у АТ КБ «Приватбанк»

як одному з представників цього сектору. Проте для забезпечення стійкості досягнутих результатів необхідно постійно моніторити ситуацію щодо даної

проблеми, шукати нові проблеми та шляхи їх вирішення в майбутньому.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Холодна Ю.Є. Банківська система: навчальний посібник / Ю.Є. Холодна, О.М. Рац. Х.: Вид. ХНЕУ, 2013. 316 с. (Укр. мов.)
2. Мороз А. М. Національний банк і грошово-кредитна політика / А. М. Мороз, М. Ф. Пудовкіна. К.: КНЕУ, 2005.
3. Герасимович А. М. Аналіз банківської діяльності / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій, Вергуненко. К.: КНЕУ, 2004.
4. Васюренко О. В. Економічний аналіз діяльності комерційних банків / О. В. Васюренко, К. О. Волохата. К.: Знання, 2006.
5. Криклій О.А. Управління прибутком банку: монографія [Текст] / О.А. Криклій, Н.Г. Маслак. Суми: ДВНЗ «УАБСНБУ», 2008. 136с
6. Коробів М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навчальний посібник. - К.: Знання, 2000. 378 с. 73.
7. Білик М.Д. Управління фінансами державних підприємств: Спец. 08.04.01 - фінанси, грошовий обіг і кредит: Дис... д-ра екон. наук. [Текст] - Суми, 2000. 404 с
8. Банківські операції. Навчальний посібник / К.Ф.Ковальчук, І.В Вишнякова, Л.М.Савчук, І.Г.Сокиринська. - Дніпропетровськ: ІМА-прес. - 2010.- 234 с.
9. Банківська система України: становлення і розвиток в умовах глобалізації економічних процесів: Монографія / За ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. Тернопіль: «Вектор», 2012. 462 с.
10. Кириченко О.А. Банківський менеджмент: навч. посібник/ О.А.Кириченко, І.В.Гіленко, С.Роголь, С.В.Сиротян, О.Немой.- К.6 Знання-Прес, 2002.-438с.
11. Банківська система України: монографія/ В. В. Коваленко, О. Г. Коренєва, К. Ф. Черкашина, О. В. Крухмаль. Суми: ДВНЗ «УАБСНБУ», 2010. 187 с.
12. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000р. № 2121-III. - [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
13. Алексеєнко М.Д. Капітал банку: питання теорії і практики. Київ: КНЕУ, 2002. 276 с.

14. Банківський нагляд: Навчальний посібник / Мін-во освіти і науки України; Ун-т економіки та права "Крок"; Грушко В.І.; Лаптев С.М.; Любуць О.С.; Раєвський К.Є. - К.: ЦНД, 2004. - 264 с.

15. Васюренко О.В. Банківські операції. Київ: Знання, 2004, 324 с.

16. Вступ до банківської справи: Учбовий посібник / Під ред. М.І.Савлука. - К.: "Лібра" 1998. - 344с.

17. Гладких Д. Ціноутворюючі фактори на ринку кредитних ресурсів // Вісник НБУ - 1999. - №2-с. 35.

18. Денисенко М.П. Гроші та кредит у банківській справі. Київ: Алерта, 2004, 478 с.

19. Смовженко Т., Другов О. Проблеми та перспективи розвитку банківської системи в умовах євроінтеграції України. Організаційний аспект // Вісник Національного банку України. - 2005. - № 11. - С. 34-37.

20. Сорока А.А. Специфіка розвитку банківського сектору в перехідних економіках // Економіка. Фінанси. Право. - 2005. - № 1. - С. 17-22.

21. Старинський М.В. Становлення Національного банку України як центрального банку держави // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Т.15. - Суми: УАБС НБУ, 2006. - С.143-149.

22. Уманців Ю. Розвиток національної банківської системи в умовах глобалізації світової економіки // Вісник Національного банку України. - 2006 - № 10. - С. 60-64.

23. Шейко О.П. Аналіз сучасного стану та перспектив розвитку національної банківської системи // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Т. 9. - Суми: Мрія-1 ЛТД; УАБС, 2004. - С.301-305.

24. Міщенко В.І. Банківські операції: Підручник / В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янська, О.Г. Коренева. 2-е вид., переробл. і доп. К.: Знання, 2007. С.46-48.

25. Банківська система /навч.посіб./ (Л.І. Катан, Н.І. Демчук, В.Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова); за ред. І.М. Мазур. Дніпро: Пороги, 2017. - 444 с.

26. редакція 01.01.2017р., доступний з офіційного сайту Верховної ради України. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

27. Розвиток банківської системи в умовах формування нової архітектури фінансового ринку / За ред. В.В. Коваленко. Одеса: Видавництво «Атлант», 2012.-765с

28. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV.- [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

29. Центральний банк і грошово-кредитна політика: навч.-метод. посіб. / В. В. Коваленко, К. Ф. Черкашина; Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». - Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. 138 с.

30. Прасолова С.П. Банківські операції: [навч. посіб. та практ.] / С.П. Прасолова, О.С. Вовченко К.: «Центр учбової літератури», 2013. 568 с

31. Додаток до рішення Комітету з питань нагляду та регулювання діяльності банків, нагляду (оверсайту) платіжних систем від 31 грудня 2015 року № 657 (зі змінами).: Джерело доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=26117625/>

32. Діяльність банків у забезпечення сталого розвитку фінансового ринку України: монографія / За ред. В.В Коваленко.- Одеса: Видавництво Атлант», 2014.- 358с.

33. Коваленко Д.І., Венгер В.В. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 578 с

34. Щодо переліку операцій, які мають право здійснювати територіально відокремлені безбалайсові відділення комерційних банків: Роз'яснення Департаменту банківського нагляду Національного банку України від 05.11.96 №10- 106/2837 [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v2837500-96>

35. Про систему валютного регулювання і валютного контролю: декрет Кабінету міністрів України від 19.02.1993р. № 15-93 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/15-93>

36. Про порядок ідентифікації та визнання банківських груп: Положення, затверджене постановою Правління Національного банку України від 09.04.2012

№ 134. [Електронний ресурс] Режим доступу :

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0708-12>

37. Банківські операції: навчальний посібник / О. І. Конилюк, О. М. Музичка. 2-ге вид., випр. і допов. К.: ЦУЛ, 2012. – 536 с.

38. Банківські операції [Текст] : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / ДВНЗ «УАБС/420 НБУ»; [уклад С. В. Башлай]. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. 142 с.

39. Про організацію операційної діяльності в банках України. Положення, затверджене постановою Правління Національного банку України від

18.06.2003р. № 0254.- [Електронний ресурс] - Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0559-03>

40. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. К.: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. 504 с. (Інституційні засади розвитку банківської системи України)

41. Організаційна структура КБ «ПриватБанк». [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.managerhelp.org/hoks-232-1.html>

42. Павлюк С.М. Сутність ресурсів комерційного банку // Фінанси України.- 2010.- № 12.- С.108-115.

43. Петрук О.М. Банківська справа: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів / За ред. Ф. Ф. Бутинця. - К.: Кондор, 2010. - 461 с.

44. Плісак Т.О., Гагаріна С.А., Недера Л.В., Нетребчук Л.О. Облік та аналіз діяльності комерційного банку. К.: КНТЕУ, 2011. - 515 с.

45. Рибалка, О. О. Управління прибутком банку / О. О. Рибалка // Сучасні аспекти фінансового управління економічними процесами : матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції (5-8 вересня 2017 року) / Севастопольський національний технічний університет. - Севастополь, 2017. С. 280 – 283.

46. Огляд банківського сектору 2023 року за НБУ. [Електронний ресурс]: Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin/uploads/article/Banking_Sector_Review_2023-08.pdf?v=4

47. Річна фінансова звітність АТ КБ «Приватбанк» за 2022 рік. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://static.privatbank.ua/files/doc1_01052023_2022.pdf

48. Річна фінансова звітність АТ КБ «Приватбанк» за 2021 рік. - [Електронний ресурс]: Режим доступу: https://static.privatbank.ua/files/PB_SepUkr_2021.03.15_Zvit_Last_n.pdf

49. Консолідована річна фінансова звітність АТ КБ «Приватбанк» за 2020 рік. - [Електронний ресурс]: Режим доступу: https://static.privatbank.ua/files/doc2_09092022.pdf

50. Основні показники діяльності банків України, за даними НБУ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798

51. Дані офіційного сайту Міністерства фінансів України. Кількість банків в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/>

52. Костюченко О.А. & П. Банківське право: Навч. посібник. 2 - ге вид., перероб. і доп. / К. Юрінком Інтер, 2011. 389 с. 37.

53. Романова М.І., Устюгова Ж.В. Основи банківської справи: навч. посібник для студентів вищих навч.закладів./ М.І. Романова, Ж.В. Устюгова. К.: Центр учбової літератури, 2011. - 168 с.

54. Банківське право. Навчальний посібник / Під ред. М.П. Кучерявенка. Х. ТОРСІНГ. - 2010. - 784 с.

55. Капран В.І., Кривченко М. С., Коваленко О.К., Омельченко С.І. Банківські операції. К.: ЦНЛ, 2009. - 208 с.

56. Кириченко О., Павленко І., Ятченко А. Банківський менеджмент. - К.: Основи. - 2009. - 672с.

57. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bankivskiy-sektor-zavdvaki-visokiv-operatsiyiv-efektivnosti-otrimav-tributok-247-mlrd-grn-u-2022-rotsi>

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2020 року

У мільйонах українських гривень

Прим. 31 грудня 2020 31 грудня 2019

АКТИВИ

Грошові кошти та їх еквіваленти та зобов'язкові резерви	8	49 911	45 894
Заборгованість банків	7	25 059	27 118
Кредити та аванси клієнтам	8	55 021	59 544
Інвестиційні цінні папери			
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	100 750	84 680
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	119 196	66 602
- за амортизованою собівартістю	9	1 715	375
Поточні податкові активи	22	6 660	2 257
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанії		30	155
Інвестиційна нерухомість		2 933	3 379
Активи з прав користування	10	1 748	1 716
Основні засоби та нематеріальні активи	11	5 894	4 764
Інші фінансові активи	12	3 448	2 210
Інші активи	13	8 900	9 285
Майно, що перейшло у власність банку як зоставодержателя		1 228	1 244
Активи, утримувані для продажу		32	-

ВСЬОГО АКТИВІВ

382 525 309 723

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Заборгованість перед НБУ		-	7 721
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями		2	201
Кошти клієнтів	14	312 708	240 821
Зобов'язання орендаря з лізингу	31	1 855	1 748
Відсрочене зобов'язання з податку на прибуток	22	146	121
Інші фінансові зобов'язання	15	2 907	1 522
Резерви та нефінансові зобов'язання	16	12 082	3 260

ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

329 700 255 194

КАПІТАЛ

Акціонерний капітал	17	206 060	206 060
Емісійний дохід	17	23	23
Резерв переоцінки будівель	11	689	614
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	8	(2 937)	(1 274)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Фанальні резерви та інші фонди	17	8 481	6 850
Накопичений дефіцит		(171 665)	(189 918)

ВСЬОГО КАПІТАЛУ

52 825 54 529

ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ

382 525 309 723

Затверджено до випуску та підписано 16 березня 2021 року.

Г. Ю. Самаріна
 В.о. Голови Правління

В. В. Ярмопенко
 Головний бухгалтер

НУБІП України

НУБІП Україна

Додаток Б

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2020 рік	2019 рік
Процентні доходи	18	33 563	33 841
Процентні витрати	18	(11 961)	(14 174)
Чистий процентний дохід		21 602	19 667
Відрахування до резерву на зменшення корисності	19	(1 771)	(4)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		19 831	19 663
Доходи за виплатами та комісійними	20	27 649	24 575
Витрати за виплатами та комісійними	20	(8 838)	(6 386)
Прибуток мінус збиток від операцій з іноземною валютою та своп-контрактах		3 103	2 589
(Збиток мінус прибуток)/прибуток мінус збиток від переоцінки іноземної валюти		(7 460)	6 510
Прибуток мінус збиток від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	8	8
Прибуток мінус збиток (збиток мінус прибуток) від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	16 045	(1 526)
Витрати щодо резерву під юридичні ризики	16	(8 577)	(397)
Збиток(прибуток) від уцінки будівель (що перевищують дооцінку) та переоцінки інвестиційної нерухомості		(256)	4
Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставоодавця		(119)	(134)
(Зменшення корисності)/відновлення зменшення корисності інвестиції в асоційовану компанію		(124)	8
Адміністративні та інші операційні витрати	21	(18 006)	(14 428)
Інші чисті доходи		1 090	2 113
Прибуток до оподаткування		24 296	32 609
Кредит з податку на прибуток	22	6	-
Чистий прибуток за рік		24 302	32 609
Інші сукупні доходи(витрати):			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Нереалізований (збиток)/прибуток від переоцінки		(1 649)	2 037
- Прибуток, що рекласифіковано до складу прибутков чи збитков		(8)	(8)
- Податковий ефект		(6)	-
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Будівлі:			
- Переоцінка будівель		139	(70)
- Податковий ефект		(25)	15
Інші сукупні (витрати)/доходи		(1 549)	1 974
Всього сукупних доходів за рік		22 753	34 583

Затверджено до випуску та підписано 16 березня 2021 року.

Г. Ю. Самарина
В.о. Голови Правління

В. В. Ярошенко
Головний бухгалтер

НУБІП Україна

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про рух грошових коштів за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2020 рік	2019 рік
Грошові потоки від операційної діяльності			
Проценти доходи отримані		32 658	33 239
Проценти сплачені		(12 266)	(14 095)
Виплати та комісії отримані		27 649	24 575
Виплати та комісії сплачені		(8 898)	(6 386)
Дохід отриманий від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		3 103	2 589
Сплачені витрати пов'язані з персоналом		(7 683)	(7 311)
Адміністративні та інші операційні витрати сплачені, крім сплачених витрат, пов'язаних з персоналом		(6 315)	(6 576)
Інші доходи отримані		1 319	2 187
Податок на прибуток сплачений		(4 403)	(2 073)
Грошові потоки, отримані від операційної діяльності, до змін в операційних активах та зобов'язаннях		25 174	26 149
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чисте зменшення(збільшення) залишків обов'язкового резерву		5	(6)
Чисте зменшення(збільшення) зобортованості банків		2 065	(27 073)
Чисте зменшення(збільшення) кредитів та авансів клієнтам		2 562	(10 245)
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів		(2)	270
Чисте зменшення(збільшення) інших активів		300	(601)
Чисте (зменшення)/збільшення зобортованості перед банками та іншими фінансовими організаціями		(220)	111
Чисте збільшення коштів клієнтів		56 207	21 979
Чисте (зменшення)/збільшення резервів інших фінансових та нефінансових зобов'язань		(699)	25
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності		85 402	10 609
Грошові потоки від інвестиційної діяльності			
Надходження від продажу основних засобів		36	21
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(2 224)	(1 923)
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток		-	46
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		32 135	37 910
Придбання інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(81 623)	(24 156)
Надходження від погашення інвестиційних цінних паперів за амортизованою вартістю		-	12 235
Придбання інвестиційних цінних паперів за амортизованою вартістю		(1 488)	-
Чисті грошові кошти, (використані)/отримані від інвестиційної діяльності		(53 144)	24 133
Грошові потоки від фінансової діяльності			
Погашення зобов'язань орендаря з плати у		(631)	(531)
Погашення кредиту рефінансування НБУ		(7 621)	(2 068)
Виплата дивідендів		(24 457)	(11 518)
Чисті грошові кошти, використані в фінансовій діяльності	31	(32 709)	(14 117)
Вплив зміни курсів обміну на грошові кошти та їх еквіваленти		4 033	(1 815)
Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти		(1)	-
Чисте збільшення грошових коштів та їх еквівалентів		3 581	18 810
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року		44 487	25 677
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	6	48 068	44 487

Затверджено до випуску та підписано 16 березня 2021 року.

Г. Ю. Самаріна
 В.о. Голови Правління

В. В. Ярмоленко
 Головний бухгалтер

НУБІП України

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2021	31 грудня 2020 (як 31 грудня 2019 (як рекласифіковано) рекласифіковано)	
АКТИВИ				
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	52 835	49 911	45 894
Кредити та аванси банкам	7	26 243	25 059	27 118
Кредити та аванси клієнтам	8	68 218	55 021	59 544
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		222 277	221 661	152 157
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	93 096	100 750	84 680
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	129 074	119 196	66 602
- за амортизованою собівартістю	9	107	1 715	875
Поточні податкові активи	21	9 978	6 660	2 257
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30	155
Інвестиційна нерухомість		1 989	2 933	3 379
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	10	1 268	953	648
Основні засоби	10	6 074	6 689	5 832
Інші фінансові активи	11	2 644	3 448	2 210
Інші нефінансові активи	12	9 713	10 128	10 529
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		7	32	
Загальна сума активів		401 296	382 525	309 723
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Інші залучені кошти				7 721
Кошти банків		3	2	201
Кошти клієнтів	13	325 303	312 708	240 621
Відстрочені податкові зобов'язання	21	159	146	121
Інші фінансові зобов'язання	14	3 770	4 059	2 639
Забезпечення у т.ч.:	15	3 651	10 687	2 363
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		373	329	290
- інше забезпечення		3 278	10 358	2 073
Інші нефінансові зобов'язання	15	1 795	2 098	1 528
Загальна сума зобов'язань		334 681	329 700	255 194
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ				
Статутний капітал	16	206 060	206 060	206 060
Емісійний дохід	16	23	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174	12 174
Інші резерви	9, 10	(4 091)	(2 248)	(660)
Резерви та інші фонди банку	16	9 696	8 481	6 850
Накопичений дефіцит		(157 247)	(171 665)	(169 918)
Загальна сума власного капіталу		66 615	52 825	54 529
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		401 296	382 525	309 723

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Бочко
Голова Правління

Г. Ю. Самарина
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. Я. Яришленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2021 рік	2020 рік (як рекласифіковано)
Процентні доходи в т.ч.:		35 854	33 563
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	17	30 870	28 547
- інші процентні доходи	17	4 984	5 016
Процентні витрати	17	(6 537)	(11 961)
Чистий процентний дохід		29 317	21 602
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	18	(856)	(1 809)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		28 461	19 793
Комісійні доходи	19	35 057	27 649
Комісійні витрати	19	(11 840)	(8 888)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		3 220	3 103
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		1 017	(7 460)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	32	8
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	(7 666)	16 045
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		(873)	(256)
Витрати на виплати працівникам		(8 904)	(8 192)
Амортизаційні витрати		(2 183)	(1 791)
Частка прибутку (збитку) асоційованих підприємств та спільних підприємств, облік яких ведеться за методом участі в капіталі		-	(124)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:		(2 348)	(16 681)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	15, 20	6 464	(8 539)
- адміністративні та операційні витрати	20	(8 812)	(8 142)
Інші доходи		1 286	1 200
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(111)	(104)
Доходи (витрати), які виникають під час періодичного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(164)	(6)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		77	-
Прибуток до оподаткування		35 067	24 296
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	21	(17)	6
Прибуток за рік		35 050	24 302

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Бьох
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Примітки, подані на сторінках 6-94 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2021	31 грудня 2020
Прибуток за рік		35 050	24 302
Інший сукупний дохід			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(1 758)	(1 649)
- Коригування перекласифікації фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(32)	(8)
- Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу		(2)	(6)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Будівлі та земля:			
- Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибутки (збитки) від переоцінки		(32)	139
- Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці у складі іншого сукупного доходу		6	(25)
Загальна сума іншого сукупного доходу		(1 818)	(1 549)
Загальна сума сукупного доходу		33 232	22 753

Затверджено та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Бьощ
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про рух грошових коштів за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2021 рік	2020 рік (як рекласифіковано)
Грошові потоки від операційної діяльності			
Проценти стримані		36 915	32 658
Проценти сплачені		(6 755)	(12 266)
Комісійні доходи, що отримані		35 057	27 649
Комісійні витрати, що сплачені		(11 840)	(8 888)
Чисте (збільшення)/зменшення від операцій з іноземною валютою		3 226	3 103
Виплати працівникам		(9 176)	(7 683)
Адміністративні витрати та інші операційні виплати, що сплачені		(8 900)	(6 315)
Інші доходи		1 701	1 319
Повернення податків на прибуток (сплата)		(3 318)	(4 403)
Грошові потоки, отримані від операційної діяльності, до змін в операційних активах та зобов'язаннях		36 910	25 174
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та авансів банкам		(1 179)	2 065
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та авансів клієнтам		(15 000)	2 502
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів		753	(2)
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів		(105)	300
Інші надходження (вибуття) грошових коштів		35	5
Чисте зменшення коштів банків			(220)
Чиста збільшення/(зменшення) коштів клієнтів		17 718	56 207
Чисте збільшення/(зменшення) інших нефінансових зобов'язань		64	40
Чисте збільшення/(зменшення) інших фінансових зобов'язань		(27)	(729)
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності		39 169	85 402
Грошові потоки від інвестиційної діяльності			
Надходження від продажу основних засобів		85	36
Придбання основних засобів		(1 122)	(1 686)
Придбання нематеріальних активів		(627)	(538)
Придбання інвестиційних цінних паперів в т.ч.:		(83 625)	(83 091)
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(83 625)	(81 623)
- за амортизованою собівартістю			(1 468)
Надходження від реалізації та погашення інвестиційних цінних паперів в т.ч.:		71 122	32 135
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		69 622	32 135
- за амортизованою собівартістю		1 500	
Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності		(14 167)	(53 144)
Грошові потоки від фінансової діяльності			
Виплати за орендними зобов'язаннями		(736)	(631)
Повернення інших залучених коштів			(7 621)
Дивіденди сплачені		(19 442)	(24 457)
Чисті грошові кошти, використані в фінансовій діяльності	30	(20 178)	(32 709)
Вплив змін валютного курсу на грошові кошти та їх еквіваленти		(1 683)	4 033
Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти		(1)	(1)
Чисте збільшення (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		3 140	3 581
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду		48 068	44 487
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду	6	51 208	48 068

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Блош
Голова ПравлінняГ. Ю. Самаріа
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)В. В. Ярмоліско
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом на 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2022	31 грудня 2021
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	96 380	52 835
Кредити та аванси банкам	7	103 837	28 243
Кредити та аванси клієнтам	8	68 084	68 218
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		239 752	222 277
- за справедливою вартістю через прибутковий збиток	9	95 716	83 096
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	143 920	129 074
- за амортизованою собівартістю	9	116	107
Поточні податкові активи	25	9 079	9 978
Відстрочені податкові активи	25	1 100	-
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інвестиційна нерухомість	10	2 155	1 989
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 389	1 288
Основні засоби	11	5 228	6 074
Інші фінансові активи	12	4 309	2 644
Інші нефінансові активи	13	9 189	9 713
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		64	7
Загальна сума активів		540 596	401 296
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		-	3
Кошти клієнтів	14	471 970	325 303
Інші залучені кошти	15	128	-
Відстрочені податкові зобов'язання	25	-	159
Інші фінансові зобов'язання	16	2 634	3 770
Забезпечення у т.ч.:	17	5 804	3 651
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрафактами фінансової гарантії		1 280	373
- інше забезпечення		4 524	3 278
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 271	1 795
Загальна сума зобов'язань		482 807	334 681
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Інші резерви	9, 11	(15 168)	(4 091)
Резерви та інші фонди банку	19	11 449	9 696
Накопичений дефіцит		(156 749)	(157 247)
Загальна сума власного капіталу		57 789	66 615
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		540 596	401 296

Затверджено до випуску та підписано 16 грудня 2023 року

Г. Бьох
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2022 рік	2021 рік
Процентні доходи в т.ч.:		43 686	35 854
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	38 905	30 870
- інші процентні доходи	20	4 781	4 984
Процентні витрати	20	(3 768)	(6 537)
Чистий процентний дохід		39 918	29 317
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(15 396)	(856)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		24 522	28 461
Комісійні доходи	22	32 945	35 057
Комісійні витрати	22	(12 505)	(11 840)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		14 655	3 226
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		(7 760)	1 017
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	119	32
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	2 608	(7 666)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з об'єктами інвестиційної нерухомості		267	(873)
Витрати на виплати працівникам		(10 096)	(8 904)
Амортизаційні витрати	11	(1 970)	(2 183)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 473)	(2 348)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	(885)	6 464
- адміністративні та операційні витрати	23	(9 588)	(8 812)
Інші доходи	24	2 815	1 286
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(458)	(111)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(164)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	77
Прибуток до оподаткування		34 672	35 067
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(4 474)	(17)
Прибуток за рік		30 198	35 050

Затверджено до друку та підписано 18 жовтня 2023 року.

Г. Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	2022 рік	2021 рік
Прибуток за рік	30 198	35 050
Інший сукупний дохід		
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>		
Фінансові інструменти що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:		
- Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	(14 139)	(1 758)
- Коригування перекласифікації фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	(119)	(32)
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки	3 453	-
- Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу	(207)	(2)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>		
Будівлі та земля:		
- Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибутки (збитки) від переоцінки	34	(32)
- Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці у складі іншого сукупного доходу	(6)	6
Загальна сума іншого сукупного доходу	(10 984)	(1 818)
Загальна сума сукупного доходу	19 214	33 232

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г. Бюш
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань
фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про рух грошових коштів за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільярдах українських гривень	Прим.	2022 рік	2021 рік
Грошові потоки від операційної діяльності			
Проценти отримані		40 071	36 915
Проценти сплачені		(3 800)	(6 755)
Комісійні доходи, що отримані		32 946	35 057
Комісійні витрати, що сплачені		(12 505)	(11 840)
Чисте (збільшення)/зменшення від операцій з іноземною валютою		14 656	3 226
Виплати працівникам		(9 775)	(9 176)
Адміністративні витрати та інші операційні виплати, що сплачені		(9 439)	(8 900)
Інші доходи		2 917	1 701
Посереження податків на прибуток (сплата)		(5 030)	(3 318)
Грошові потоки, отримані від операційної діяльності, до змін в операційних активах та зобов'язаннях		50 039	36 910
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та авансів банкам		(77 584)	(1 179)
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та авансів клієнтам		(9 198)	(15 000)
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів		(704)	753
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів		332	(105)
Інші надходження (випуття) грошових коштів		37	35
Чисте збільшення(зменшення) коштів банків		(2)	-
Чисте збільшення(зменшення) коштів клієнтів		117 642	17 718
Чисте збільшення(зменшення) інших нефінансових зобов'язань		1	64
Чисте збільшення(зменшення) інших фінансових зобов'язань		(978)	(27)
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності		79 585	39 169
Грошові потоки від інвестиційної діяльності			
Надходження від продажу основних засобів		3	85
Придбання основних засобів		(392)	(1 122)
Придбання нематеріальних активів		(675)	(627)
Придбання цінних паперів в т.ч.:		(130 058)	(83 625)
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(130 058)	(83 625)
Надходження від реалізації та погашення інвестиційних цінних паперів в т.ч.:		112 778	71 122
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		112 778	69 622
- за амортизованою собівартістю		-	1 500
Надходження від продажу інвестиційної нерухомості		77	-
Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності		(18 267)	(14 167)
Грошові потоки від фінансової діяльності			
Виплати за середніми зобов'язаннями		(653)	(736)
Дивіденди сплачені		(28 040)	(19 442)
Отримання інших залучених коштів		127	-
Чисті грошові кошти, використані в фінансовій діяльності	34	(28 566)	(20 178)
Вплив змін валютного курсу на грошові кошти та їх еквіваленти		10 684	(1 683)
Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти		(453)	(1)
Чисте збільшення (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		42 983	3 140
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року	6	51 208	48 068
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	6	94 191	51 208

Затверджено до бухгалтеру та підписано 18 квітня 2023 року

Г. Бьох
Голова Правління

Г. Ю. Самарі-а
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер